Lodzer Tageblat № 6

Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem.

פרייז 15 גראָשען

לאָדזער טאַגעבלאַט

היינט 6 זייטען

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 100-57, פון אַדמיניסטראַציע 100-47 ‖ דאָנערשטאָג, כ"ח טבת תרצ"ב ‖ 7 stycznia 1932 ‖ 25-טער יאָהרגאַנג

רבנים-צוזאַמענפאָהר וועגען צוואַנגס-זונטאָג-רוה

רבנים טרעטען שאַרף אַרויס געגען יודישע פאַבריקאַנטען, וואָס נעמען נישט אָן קיין יודישע אַרבייטער

ווען דער „חפץ חיים" זאָל זיצען אין פעלקער-בונד וואָלטען קיין מלחמות און שחיטות נישט געווען

וואַרשאַ (טעלעפאָניש) די היינטיגע זיצונג פון רבנים-צוזאַמענפאָהר איז געשטאַנען אונטער'ן צייכן פון קאַמף פאַר'ן אָפּשאַפן דעם צוואַנגס-זונטאָג-רוה, וואָס וועלט ווי פיל רבנים האָבן אָנגעוויזן מיטגעווירקט פאַר חזוק שמירת שבת.

דער ערשטער האָט גערעדט דער פּינטסקער רב, הרב וואָלקין, וועלכער האָט געהאַלטען אַ רעפעראַט וועגען חזוק הדת. ער איז אַרויסגעטרעטען געגען די, וואָס היטען נישט אָפּ שבת און אָנגעוויזען, אַז פיל רבנים פערשטעהען נישט זייערע פליכטען צו ווירקען אויף דער בעפעלקערונג צו היטען שבת.

אין דער ווייטער רעדט אויך דער אָשוצקער רב.

מיט אַ גרויסען רעפעראַט איז אַרויסגעטרעטען דער סובאַלקער רב, הרב יאַסעלעוויטש, וועלכער זאָגט, אַז די נשמה פון יוד איז דער שבת. דער קרינקער רב לענט פאָר, אַז די מחללי שבת זאָל מען נישט קובר זיין. די רבנים דאַרפען אונטערנעמען אַן אַקציע צו שטיצען די פריזיערס, וואָס האַלטען שבת פערמאַכט זייערע רעזורעס.

שאַרף טרעט דער רעדנער אַרויס געגען די יודישע פאַבריקאַנטען, וואָס נעמען נישט אָן קיין יודישע אַרבייטער, אָדער וואָס צווינגען זיי צו מחלל שבת צו זיין. דער רעדנער לענט פאָר אַרויסצוגעבען ספּעציעלע בראָשורען מיט אויפקלערונגען און דער דאָזיגער פראַגע.

און זיין ווייטערע רעדע זאָגט דער רעדנער, אַז ווען דער „חפץ חיים" וואָלט געזעסען אין פעלקער-בונד, דאַן וואָלטען קיין מלחמות און שחיטות זיכער אויף דער וועלט נישט פאָרגעקומען.

וועגען יודישע אַרבייט אין די פאַבריקען רעדט אויך הרב לופשיץ פון קאַליש.

מען דאַרף בײַ אונז אײַנפירען — זאָגט הרב לופשיץ, אַזוי ווי אין אַמעריקאַ, אַ 5-טאָגיגע אַרבייטס-וואָך און דאַן וואָלט מען ממילא נישט געדאַרפט מחלל שבת זיין.

דער ריזשער רב, הרע. אויפשע מאיר לעווין, האָלט אַ גרויסע רעדע. ער זאָגט, אַז מען רעדט אַזוי פיל וועגען חלול שבת אין דער צייט, וואָס מען דאַרף רעדען וועגען דער עקאָנאָמישער לאַגע פון די יודען. מען וואָלט דאַן אויך געפינען די סבה פון חלול שבת. די יודישע בעפעלקערונג ווערט געצוואונגען צו רוהען 2 טעג אין דער וואך. די יודישע דעפוטאַטען טרעטען כסדר אַרויס געגען צוואַנגס-זונטאָג-רוה און ווייזען אויף, אַז דער יודישער בעל-מלאכה איז נישט בכח אַרויסצוברענגען זיין חיונה און משך פון 5 טעג אין דער וואך. די רעגירונג רעכענט זיך אָבער נישט דערמיט.

די יודען ווערן אויך איצט בעדראָהט פון דער באָיקאָט-בעוועגונג, וואָס ענטוויקעלט זיך אומעטום. די רעגירונג איז מחויב תיכף אונטערצודריקען די דאָזיגע בעוועגונג.

אודי פון די צו-הויכע שטייערן לײַדען אַמווייסטען די יודען. דערין זענען אָבער שולדיג פיל יודישע מוסרים, וואָס האָבען זיך פערשפרייט און אַ גרויסער צאָהל. עס דאַרף געגען דעם אָנגענומען ווערען אַ תקנה פונקט ווי פאַר 2 יאָהר און דער פראַגע פון פּראָצענטער. אַ הייליגער חוב איז אויך צו שאַפען און אונטערשטיצען די גמילות חסדים קאַסעס.

אויף דער אָווענט-זיצונג איז פאָרגעקומען די דיסקוסיאָנען ד די רעפעראַטען.

מאָרגען קומט דער צוזאַמענפאָהר ווײַטער פאָר.

§

גרויסע שרפה איז א ווילנער שוהל

פערברענט געוואָרען אַ סך ספרי-תורות

ווילנא, 6. יאַנואַר (טעלעפאָניש) נעכטען פאַרטאָגס איז אין דער היגער שוהל אויף קוויאַטאָווע 3 אויסגעבראָכען אַ מורא'דיגע שרפה. דאָס פייער האָט תיכף אַרומגעכאַפּט דעם גאַנצען בנין.

אַלע ספרי-תורות צוזאַמען מיט'ן אַרון-קודש זענען אָפּגעברענט געוואָרען. דער דאַך פון הויז איז אַוועק מיט'ן רויך. די היזקות זענען זעהר גרויס. די שרפה איז ענטשטאַנען צוליב אַ יאָהר-צייט-ליכט.

גהאַנדי זיצט אין תפיסה מיט „בעקוועמליכקייטען"

אונאויפהערליכע אַרעסטען צווישען די אָנפיהרער פון פרייהייטס-בעוועגונג אין אינדיען. — איבער 100 קאָנגרעס-דעפּוטאַטען אונטער'ן שלאָס

העכער 500 אָרגאַניזאַציעס אין אינדיען געשלאָסען

לאָנדאָן, 7. יאַנואַר (ספּעצ.) פון באָמביי מעלדעט מען, אַז די תפיסה-מאַכט האָט געשטעלט אין רשות פון גהאַנדי'ן עטליכע קאַמערן. ער זיצט אין דער תפיסה פאַר אייראָפּעאישע אַרעסטאַנטען. אין זיין קאַמער געפינט זיך ליכט, אַ בעט, אַ טעפּיך, אַ שאַנק מיט ביכער א. ד. גל.

מען האָט געבראַכט אין דער תפיסה די אייגענע ציג פון גהאַנדי'ן אין אַ ספּעציעלן פאַסטיק, כדי ער זאָל האָבען די זעלבע מילך, וואָס איז גהאַנדי'ס הויפּט-שפייז. צי עס וועט איהם ערלויבט זיין צו שרייבען בריף פון דער תפיסה איז נאָך נישט בעוואוסט.

באָמבײַ (ספּ.) די ענגלישע רעגירונג האָט געמאַכט רעוויזיעס אין אַלע בענק, וואו דער קאָנגרעס-קאָמיטעט האָט געהאַלטען זיינע פאָנדען. אַלע געלדער זענען קאָנפיסקירט געוואָרען.

באָמבײַ (ספּ.) די ענגלישע מאַכט האָט ערקלערט אַלע אינסטיטוציעס, וואָס האָבען אַ שייכות צום אַלאינדישען קאָנגרעס פאַר אומלעגאַל. איבער 500 אָרגאַניזאַציעס זענען געשלאָסען.

באָמבײַ (ספּ.) און נאַווינפּאַלי איז פערמאַכט געוואָרען די ביורא פון קאָנגרעס. 60 דעפּוטאַטען זענען אַרעסטירט געוואָרען.

באָמבײַ (ספּ.) די אַרעסטען פון די קאָנגרעס-מיטגלידער האָבען אַרויסגערופען אַ גרויסע אויפרעגונג צווישען דער בעפעלקערונג. אין נעפּונג האָבען די ענגלענדער אַרעסטירט 40 דעפּוטאַטען, צווישען זיי 9 פרויען. עס זענען פאָרגעקומען צוזאַמענשטויסען מיט דער פּאָליציי.

אַלאַהאַבאַד (ספּ.) עס איז פערעפענטליכט געוואָרען אַן אויפרוף, וואָס רופט צו באָיקאָט פון ענגלישע סחורות.

ניו-יאָרק (ספּ.) די פרוי פון פאָרזיצענדער פון אינדישען נאַציאָנאַלען קאָנגרעס און די פּערזענליכע שטאַטען קאַרינסקא אָרגאַניזירט איצט אַ באַטאַליאָן פון אַמעריקאַנער פרויען, וועלכער וועט אָפּפאָהרען קיין אינדיען, כדי אונטערצושטיצען אַקטיוו די אַקציע פון פּאַסיווען ווידערשטאַנד.

בילאַנס פון „באַנק פּאָלסקי"

וואַרשאַ (טעלעפאָניש) דער בילאַנס פון „באַנק פּאָלסקי" פאַר דער דריטער דעקאַדע פון דעצעמבער ב. י. ווייזט אָן אויף אַ גאָלד-זאַפּאַס פון 610,391 טויז. זל. ד. ה. מיט 22 טויזענד זל. מעהר ווי אין דער פריהערדיגער דעקאַדע. דער וועקסעל-פּאָרטפעל האָט זיך פערגרעסערט אויף 37,780 טויז. זל. אַנדערע אַקטיוועס האָבען זיך פערקלענערט אויף 17,598 טויזענד זל. דער צינז-פוס פון דער באַנק בלייבט 7,5 פּראָצ.

היינט רעדט דעפּ. ליבערמאַן

וואַרשאַ, (טעלעפאָניש) פון די געריכטס-קרייזען ווערט ערוואַרט מיט גרויס שפּאַנונג דאָס „לעצטע וואָרט" פון ליבערמאַנ'ען. היינט וועט אויך האַלטען דאָס לעצטע וואָרט וויטאָס. מ'רעכענט, אַז אַ חוץ ליבערמאַנ'ען און וויטאָס'ן וועלען די איבריגע אָנגעקלאָגטע האַלטען קורצע רעדעס.

שטורם איבער דרום-ענגלאַנד

לאָנדאָן (ספּ.) איבער דרום-ענגלאַנד איז אַריבער אַ גרויסער שטורם. די שיפען אַנטלויפען פון די פּאָרטען.

אחרי מחלה כבדה וקצרה שבק חיים לכל חי בעלי האדוב, אבי היקר, הותני, אחינו, גיסנו ודודנו, האיש המצוין במדותיו התרומיות

נ"ע אברהם שלעזינגער
ב"ר יהושע העשיל ז"ל

בשנת הששים ושבע לימי חייו

הלוי' תהי' היום יום ה' כ"ח לחודש טבת תרצ"ב בשעה 2 אחה"צ מבית האבל, צעגעלניאַנא 38

השרויים בצער עמוק: **משפחתו המתאבלת.**

אכטונג, דרוקעריי-בעזיצער
אין לאָדז און לאָדזער וואָיעוואָדזטווע.

שבת, דעם 9-טען יאַנואַר ד. י. פּינקטליך 8 אַ זייגער אָווענד אין זאַל „ציון" זאַוואַדזקאַ 4 קומט פאָר די פייערליכע ערעפענונג פון דער

דרוקער-קאָרפּעראַציע

און אַלע דרוקער-בעזיצער ווערען אין זייערע אייגענע אינטערעסען געבעטען צו קומען. טאָג-אָרדנונג: 1) ערעפענונג, 2) וואַהלען פון אַ סטאַרשע, פאָרסטאַרשע און פערוואַלטונג. בעמ.: עס וועלען זיין פערטרעטען מיט אַכטונג פאָרשטעהער פון דער מאַכט.

די אָרגאַניזיר-קאָמיסיע.

דעם טיפסטען ביילייד דריקען מיר אויס אונזערע פריינד

אַדאָלף און פּאַוועל ליפשיץ

צוליב'ן טויט פון זייער אונפערגעסליכען פאָטער

נ"ע יעקב יצחק

זייט געטרייסט!

דאָס זעצער-פּערסאָנאַל פון „לאָדזער טאַגעבלאַט".

מיינע פריינד **פּאַוועל** און **אַדאָלף ליפשיץ**

צוליב'ן טויט פון זייער פאָטער

נ"ע יעקב יצחק

דריק איך אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל

פעליקס האַמבורסקי

צו די ה"ה גנבים!

מיטוואָך, ד. 6-טען יאַנואַר 9 אין אָווענד איז געוואָרען אַרויסגענומען געוואָרען פון די וואָהנונג נ. מאַנדעלבוים, ציגעל-גאַס 20

אַ פעלץ פון לירע פוטער

און אַ פּאַמפּעי-קאָלנער.

עס ווערט געבעטען אָפּצוגעבען געגען אַ גרויסע בעלוינונג. ווענדעט זיך צו פערשטענדיגען טעלעפאָניש 226-49 אָדער 121-35.

„שיר" זאַל „פילהאַרמאָניע" „שיר"
נאַרוטאָוויטשאַ 20

מעטאַל-האַנדווערקער-צעך, פאָלודניאָווא 4.

דינסטאָג, דעם 12 יאַנואַר, 8.45 אָווענד, קומט פאָר

א גראַנדיעזער קאָנצערט פון

„שיר-כאָר"

אונטער דער לייטונג פון פּראָפ. י. פּייווישיס

סאָליסטן: פּרל. ב. קראַפּיווניק (סאָפּראַן) און ה' ה. קאַרן (טענאָר)

אין פּראָגראַם: זולצער, שוּבערט, מענדעלסאָן און אַנדערע ווי אויך

יודישע פאָלקס-לידער

בײַם קלאַוויר: פּרל. ל. לאַקס.

בילעטען צום פּרייז פון 75 גראָשען אַ צו בעקומען אין דער קאַסע פון פילהאַרמ.

באַמערקונג: די הכנסה איז בעשטימט פאַר די הילפס-קאַסע בײַם צעך

Dr. med. W. Eychner

אַקושער און פרויען-אַרצט

וואַריבט איצט

צעגעלניאַנאַ 4 (נעבען קינאָ „טשאַרי"), טעל. 134-72

חבת ציון געמאכט איבערקעהרעניש אין יוד. לעבען

די ערשטע שעפֿער פֿון דער נאציאנאלער בעוועגונג. — פֿון דער השכלה צו חבת ציון. — דער דערנער־וועג פֿון די ערשטע בויער פֿון ארץ־ישראל. — באראן הירש און באראן ראטשילד. — די „קאטאוויצער קאנפֿערענץ״ האט געווארפֿען נייע לאזונגען אויף דער יודישער גאס. — די חרפּה פֿון דער קנעכטשאפֿט און דער שטאלץ פֿון פֿרייהייט

גרויסע רעדעס פֿון א. דרויאנאוו און מ. לימאו אויף דער נעכטיגער יובל־אקאדעמיע

נעכטען איז און פֿילהארמאניע פֿאר־געקומען די פֿייערליכע אקאדעמיע, און צוזאמענהאנג מיט׳ן 50־יעהריגען יובילעאום פֿון חבת־ציון און 30־יעהריגען יובילעאום פֿון „קרן קימת״.

בײם פּרעזידיום־טיש זיצען די מיטגלידער פֿון יובל־קאמיטעט צוזאמען מיט

די וועטעראנען פֿון ציוניזם

און לאדז, די אלטע חובבי־ציון: מרדכי הלפֿא, צווייטע, אינגער א. א.

די פֿייערליכע אקאדעמיע עפֿענט ה׳ מרחיב און גיט איבער דאס ווארט דעם ה׳ משה לימאו, וועלכער דארט אויף זײן שטילער א שענע, פֿלאם־פֿערדיגע רעדע, וואס איז דער אויסדרוק פֿון א צאפּעלדיג יודיש הארץ.

רעדע פֿון מ. לימאו

זײן רעדע הייבט אן מ. לימאו אין העברעאיש.

— מיר האבען היינט א יום־טוב. א יום־טוב פֿון חבת־ציון און פֿון קרן־קימת. צווישען אונז געפֿינט זיך א חשוב׳ער גאסט. איינער פֿון די אלטע ציוניסטן, וואס קען די פּעולה פֿון אנהויב ווערקער. איך באגריסט דעם טייערן גאסט דרויאנאוו.

א שטורעם פֿון אפּלאדיסמענטען קומט אלס ענטפֿער אויף לימאו׳ס באגריסונג, דא געהט לימאו איבער צו רעדען יודיש.

— מיר פֿייערן היינט צוויי יובילעאומס דעם 50־יעהריגען יובל פֿון חבת ציון און דעם 30־יעהריגען יובל פֿון קרן קימת. צוויי וויכטיגע

היסטארישע דאטען

וואס זײנען א גאנצע צייט־משך פֿארן געלטמערטען און געשראפֿטען פֿאלק.

מיט 50 יאהר צוריק ווען דער רב ר׳ שמואל מאהילעווער האט גערופֿען דעם קאטאוויצער צוזאמענפֿאהר, האט ער דאן אנגעצונדען א פֿייער און די הערצער פֿון דער יוגנד. וואס פֿאר א ראטען, וואס פֿאר א ערהאבענע! ביי געזונטע פֿעלקער וואלט מען אזעלכע זאכען געשטעלט מאנומענטען. די ערשטע חובבי ציון זײנען געקומען מיט גרויסע לאזונגען, זיי האבען געשאפֿען גרויסע געשעהענישען.

ביי יודען איז קיינמאל נישט איבערגעריסען געווארען דער קשר מיט א״י. אבער פֿון די חובבי ציון איז נישט געווען די נאציאנאלע זין.

זיי, וויסט אן לימאו, אויף די זקנים וואס זיצען בײם פּרעזידיום־טיש, זיי און זייערע חברים, זײנען די שעפֿער פֿון די נאציאנאלער באוועגונג. לימאו וויזט א בילעלע, א אפּגעהיטען בילעלע און משך פֿון צענדליגער יאהרען, און וועלכע עס זײנען בפּרטות ארויסגעטראגען די הוצאות און הכנסות און עס זײנען פֿערשריבען די שוקאגעס, מיט וועלכע די צארישע מאכט האט גערודפֿ׳ט די ערשטע חובבי ציון.

זיי, די חובבי ציון, האבען אונז אנגעטאן די קרוין אויפֿ׳ן קאפּ, זייער ליבע צו א״י און זייער קרבנות־גרייטקייט האט אונז איינגעהאלטען, ווייל

אהן ארץ־ישראל וואלטען מיר קיין תקומה נישט געהאט

(אפּלאדיסמענטען).

לימאו רעדט דאן מיט הארצווארעמקייט וועגען דער „פֿרומער פֿארטיי״, וואס ארבייט געגען ציוניזם. די אמאליגע רבנים און ר׳ שמואל מאהילעווער, הרב ריינעס און אנדערע האבען זיך מוסר נפֿש געווען פֿאר א״י, זייערע נעמען זײנען פֿערשריבען מיט גאלדענע אותיות און דער געשיכטע פֿון „חבת ציון״, אבער די פֿרומע „אגודה״ פֿוהרט מיט אונז מלחמה. ר׳ שמואל מאהילעווער מיט ר׳ צדוק הכהן זײנען געקומען צו ראטשילד׳ן, דעם „נדיב הידוע״ און האבען איהם געזאגט: עס קומען צו דיר די פֿיהרער פֿון די גרעסטע קהילות, אבער מיר קומען צו דיר

אין נאמען פֿון לאנד

וואס די קענסט מעגליך מאכען, און געמען פֿון אונזער הייליג ארץ ישראל. און די רבנים האבען דעם „נדיב הידוע״ געוויזען פֿאר אמבאג פֿאר א״י און אלע זייערע גרויסע מעשים זײנען א רעזולטאט פֿון די רבנים׳ס השפּעה.

באראן הירש האט אויפֿגעגעבען אוי־פֿיל מזל פֿאר ארגענטינע, צו קען עמיץ פֿון, אבער, שרייבט אויס דער רעדנער, אנ־יבען נאמש אין יודישע קאלאניע פֿון ארגענטינע? אבער ווער פֿון אייך ווייס נישט און האט נישט געהערט פֿון פּתח־תקוה, ראשון לציון, רחובות?

דער היינטיגער יובל איז מעהר ווי א היסטארישע דאטע, עס איז מעהר ווי א שיהל, דאס איז אלין, דאס איז א שטיק ארץ־ישראל. די ארבייט פֿון א״י שאפֿט אפּ־עטשעלט ווערען אויף קען אין [illegible] עס ליגט אויף אונז א הייליגער חוב צו מיין אלין פֿאר א״י. דער רעדנער גיט דא עטליכע רמזים אויף די, וואס שטעלען מיט זייער ארבייט און סכנה דעם קיום פֿון דער ציוניסטישער באוועגונג און פֿערענדיגט מיט׳ן פּאעזיע פֿערז פֿון פּאעט טשערניכאווסקי׳ס לידער:

אל תואש בני מחמדי
אם גם יאחר יום
הגאולה, עוד שמשני יעלי!

א דונער פֿון אפּלאדיסמענטען פֿעררייסט מיטען זאל און ה׳ מרחיב גיט איבער דאס ווארט דעם גאסט פֿון ארץ ישראל אלתר דרויאנאוו, וואס ווערט שטורמיש באגריסט.

די רעדע פֿון אלתר דרויאנאוו

מיינע דאמען און הערען! אין נאמען פֿון צוויי גאנץ אלטע, אין נאמען פֿון קרן קימת און דעם פֿארזיצענדען פֿון קרן קימת, אוסישקין, ברענג איך א ברכה און א גרוס צום היינטיגען יום־טוב.

איך האב בכוונה אנגעשטראכען „גאנץ אלטע״, מיר זײנען געווארען צו טייגען, אז דער קרן קימת איז אלט נאר 30 יאהר, דאס איז אבער נישט ריכטיג, פֿאקטיש איז דער קרן קימת שוין אלט 50 יאהר. ער האט דורכגעמאכט פֿערשידענע שטופֿען פֿון בעשאפֿען. און יאהר תרנ״ב האט א קליינע גרופּע יודען און א״י געגרינדעט שאפֿען א אנשטאלט אויף אויסקויפֿען דעם באדען פֿון א״י. די איניציאטארען זײנען געווען: מאזיא, ר׳ אהרן איזענבערג, בערנשטאק, ר׳ ישראל געלקינד און ר׳ יהודה גראזאווסקי. זיי האבען אפֿילו צוזאמענגעזאמעלט א שפּאר בוסעל געלד און עס אוועקגעשטעלט אין א באנק. און 1883 האט ד. פּינסקער, דער ערשטער ארבייטער פֿאר א״י פֿערעפֿענטליכט א מעמאראנדום, אז ער וויל גרינדען א קרן קימת לישראל.

און תרמ״ב האבען די צוויי עלטסטע חובבי ציון ר׳ מיכל פּינס און בן־יהודה געשאפֿען א געזעלשאפֿט אויסצוקויפֿן ערד מיט׳ן נאמען „תחית ישראל״. דערווייל איז דער קרן קימת שוין אלט 50 יאהר און אויך איבערשון, וואס האט קיין איין פֿאל און משך פֿון די לעצטע 50 יאהר פֿון זיין לעבען נישט געהאט און געארבייט פֿאר א״י האט איצט דערלעבט זיין 50־יעהריגען יובילעאום.

מען מאכט אונטער פֿערשידענע פּרובען צו דערגעהען ווער עס זײנען געווען די ערשטע, אבער זאגט דער רעדנער, דער פּרוב איז א אומזיסטער. עס זײנען געווען ערשטע און און און דער זעלבער צייט, סיי אין פּוילען, סיי און ליטא, סיי אין רוסלאנד, עס איז געווען

א גרויסער כבוד פֿון ערשטע

צווישען די ערשטע דארף מען אויך רעכענען דעם ציוניסטישען סטודענטען־פֿעראיין „קדימה״ און ווין, וואס האט ארויסגעגעבען הערצלען.

וואס אזוינס איז געווען חבת ציון מיט 50 יאהר צוריק? דאס איז געווען א רעוואלוציע און יודישען לעבען. עס זײנען פֿאראן

צווייערליי רעוואלוציעס

א רעוואלוציע פֿון מעשים און א רעוואלוציע, וואס אנדערשט איבער די מענשליכע מענטאליטעט. די חבת ציון באוועגונג האט געשאפֿען ביי יודען.

וואס איז געווען דער יודישער לעבענס־שטייגער פֿאר חבת ציון? יודען האבען געלעבט זייער פֿערטראוט אויף דער וועלט [illegible] און ווען מען [illegible] און מען האט איהם בײם טויער פֿון שטעטל געהויבען אפּצוהאלטען דעם „יודען־שטייער״, האט ער זיך געפֿיהלט בעליידיגט. נאר פֿאר יודען איז [illegible] ווערען ארויסגעפֿיהרט פֿון פּאמערן, האט מענדעלסאָן גענאנט מיט פֿערבויטערונג און פֿאראויס א קאפּ־שטייער. לאנגע, לאנגע יאהרען האבען יודען געצאהלט דעם שטייער און זיי האבען זיך דערפֿון נישט געפֿיהלט בעליידיגט, מענדעלסאָן האט

דער ערשטער דערפֿיהלט די חרפּה

אמת, ער איז זעהר אידעען זײנען שפּעטער בעקעמפֿט געווארען אלס פֿערניינונג פֿון יודישען לעבען, אבער אהן דער השכלה עקזיסטירט וואלט נישט מעגליך געווען דער נאציאנאלער רענעסאנס.

דער חבת ציון האט געזאגט: די וועלט וועט אונז לאנג קיין שלום נישט האבען פֿון זמן דעם יודישען פֿאלק. וועט נישט צוריקגעגעבען ווערען זיין גאולה. וואס הייסט אויסקעהרען די גולה? די חובבי ציון האבען די ערשטע דערויף געגעבען דעם ענטפֿער: אויסקויפֿען ארץ ישראל און מעגען די שווערקייטען זיין טויזענד מאל אזוי גרויס, וועלען מיר צו דער ערד זיך אומקעהרען.

דא צוטירט דער רעדנער דעם תלמודישען מאמר: „נחשון קפץ לתוך הים״ די בילו׳צעס זײנען ארויסגעשפּרונגען און ים פֿון פּיין און שמרבלונגען און זיי האבען געזונט.

דער רעדנער אילוסטרירט די גרויסע טאט פֿון די בילו׳צעס מיט א רייה היסטארישע פֿאקטען. צווישען אנדערען דערמאנט ער ווי ר׳ מרדכי זלמן לעווענטין דער שעפֿער פֿון דער בילו־באוועגונג האט אמאל געהערט אלס סטודענט פֿון דער כארקאווער אוניווערזיטעט, ווי א פּוילישער סטודענט מיט׳ן נאמען וולארעק האט געזאגט: איך ווארף אוועק די אוניווערזיטעט און געה מיט א גרופּע שאפֿען א באוועגונג פֿאר בעפֿרייען פּוילען. לעווענטין האט זיך פֿערשעמט און קיין רוהע אויפֿ׳ן הארץ נישט געהאט בזמן ער האט נישט מגעשאפֿען די בלוים. פּוילען פֿוהרט אוים דער רעדנער האט דערלעבט איהר בעפֿרייאונג אויך

ארץ ישראל מוז ווערען בעפֿרייט!

דער רעדנער דערצעהלט חכמער וועגען די חבלי גיהנום, וואס עס זײנען אויסגעשטאנען די ערשטע בילו׳צעס, די בויער פֿון ראשון לציון. מען האט זיי געווארנט. איהר געהט אויף א ווילדע טויט, זיי האבען נישט געוואלט צוהערען זיך צו די ווארנונגען פֿון די אלטע קלוגע יודען. היינט איז ראשון לציון די רייכסטע און בליהענדסטע קאלאניע אין ארץ ישראל.

דער רעדנער ווערט מיד. און שווייגט א וועלע. דא נעהט צו צו דער טריבונע דער אלטיטשקער חובב ציון הערשמאן און זאגט צום רעדנער, מאכט א פּויזע! דערויף ענטפֿערט דרויאנאוו מיט א שטארקער שטים: מיר דארפֿען נישט מאכען קיין פּויזע. א״י רופֿט אונז יעדע מינוט. מיר מוזען אויפֿלעבען די הייליגע ערד! א שטורם פֿון אפּלאדיסמענטען קומט אלס ענטפֿער אויפֿ׳ן גלייכנישען העברעאישען מאנעוור.

מיר האבען היינט נישט קיין משה, וועגען וועלכען דער תלמוד זאגט „שקול כנגד כולם״, מוזען מיר אלע טון די ארבייט פֿון דער אויסלייזונג. זיט היינט שוועסטער און ברודער! דאס פֿאלק, וואס האט שוין דערפֿיהלט דעם טעם פֿון פֿרייהייט, וועט זיך מעהר קיין קייטען אויף די הענט נישט לאזען אנטון.

איהר, ווענדעט זיך דער רעדנער צו די אלטע חובבי ציון בײם פּרעזידיום־טיש, איהר האט אונז געלערנט צו

צו פֿערלאכטען די קייטען

מיר שווערען, אז מיר וועלען נישט רוהען בזן די אלטע יודישע ערד וועט נישט בעלעבט ווערען פֿון יודישער מיה און יודישער ארבייט.

די גלענצענדע רעדע פֿון אלטען העברעאישען שריפֿטשטעלער און חובב ציון ווערט זעהר ווארעם אפּלאדירט.

דער פֿארזיצער פֿעראָרדנעט א הפסקה. נאך דער הפסקה קומט דער קאנצערט־טייל, וואס נעמט זעהר אוים בײם עולם און דאן זינגט דער גרויסער עולם דעם ציוניסטישען הימן און ה׳ מרחיב שליסט די פֿייערליכע אקאדעמיע, וואס האט איבערגעלאזען א שטארקען רושם אויפֿן פֿיל טויזנטער קעפּיגען יום־טוב׳דיג געשטימטען עולם.

באיקאט אויפֿרופֿען געגען יודען אין לאדז

אנטי־יודישע בויקאט־פּלאקאטען

אויסגעקלעפּט געווארען אין רודא פּאביאניץ

(א) אין רודא־פּאביאניץ זײנען נעכטען אויסגעקלעפּט געווארען דורך א גרופּע יונגווארג פֿונם „גרויס פּוילישען לאגער״ פּלאקאטען מיט אויפֿשריפֿטען, וואס רופֿען צו א באיקאט אויף יודען, נישט צו קויפֿען אין יודישע געשעפֿטען א. א. וו.

די פּאליציי האט די פּלאקאטען גלייך אראפּגעריסען, די אויסקלעבערס ווערען געזוכט.

אויך אויף איניגע אפּגעלעגענע גאסען אין לאדז האבען די באיקאט־העלדען פֿערשפּרייט אויפֿרופֿען, וואס רופֿען צו באיקאטירען יודען. פּאליציי האט זיי צעטער דערין געשטערט.

איבערגעפֿאהרען פֿון א טראמוויי

(§) אויף פּושטשיאַד 32 איז איבערגעפֿאהרען געווארען פֿון טראמוויי דער 54־יעהריגער סטעפֿאן זאכארזעווסקי. אין א שווערן צושטאנד האט מען איהם אפּגעפֿיהרט אין שפּיטאל.

געגען מאטאר־פֿיהרער איז צונויפֿגעשטעלט געווארען א פּראטאקאל.

א „קאנסולאר״ בעאמטער, וואס נעמט געלד

צו „מאכען״ וויזעס און ער ווערט נעלם

(א) דער שערדזער איינוואוינער אברהם מאשטשינער, ווילענדיג ארויספֿאהרען קיין פֿראנקרייך און נישט קענענדיג בעקומען א פֿראנצויזישע וויזע, האט זיך געטראפֿען מיט א עלעגאנט־געקליידעטען יונגערמאן, וועלכער האט זיך פֿארגעשטעלט אלס יצחק גוטקאווסקי און ערקלערט, אז ער איז א בעאמטער אין פֿראנצויזישען קאנסולאט.

מאשטשינער האט גוטקאווסקי׳ן געגעבען 50 דאלאר צו שאפֿען איהם די וויזע, אבער נאכ׳ן ערהאלטען דאס געלד איז גוטקאווסקי נעלם געווארען.

ערשט שפּעטער, וויינענדיג אין ווינלון, האט מאשטשינער דאס בעמראפֿען דעם „קאנסולאר״־בעאמטען און איהם איבערגעגעבען אין דער פּאליציי. ס׳האט זיך ארויסגעוויזען, אז דאס איז א געוויסער יונה גוטמאן פֿון קאליש.

טאמאשאווער אינדוסטריעלער בערנשטיין

בעפֿרייט געווארען פֿון ארעסט

די גאנצע בעשולדיגונג האט קיין שום גרונד נישט

דער טאמאשאווער אינדוסטריעלער איגנאץ בערנשטיין איז בעפֿרייט געווארען פֿון אויספֿארשונגס־ארעסט, לויט א פֿעראָרדנונג פֿון פּראקוראר, וועלכער האט איינגעזעהן, אז בערנשטיין האט בכלל נישט מיטגעארבייט מיט זיין אמט, ווילענדיג אויסנוצען איבער דער באנקראטירטער פֿירמע גוטער. ס׳איז אויך נישט פֿעסטגעשטעלט געווארען, אז בערנשטיין זאל האבען פֿאווארייזירט די קרעדיטארען, וואס זײנען ווייטע קרובים.

בערנשטיין איז בעפֿרייט געווארען אויף 1000 זל. קויציע. עס איז אבער מצהר, ווי זיכער, אז די גאנצע אויספֿארשונג וועט בטל ווערען.

7 זעלבסטמארדען אין לאדז

אין משך פֿון נעכטיגען „יום־טוב״

(§) אויף דעמבאווע 6 האט זיך געסמט מיט קארבאל דער 40 יעהריגער סטעפֿאן קאלוזשני די סיבה — ארבייטסלאזיגקייט.

די 32 יעהריגע זאפֿיא היצלאווסקא (פּעליקסא 7) האט זיך געסמט מיט 7 סובלימאט פּאסטילקעס. און די סיבה — א ווענערישע קרענק פֿון אייגענעם מאן.

דער 24 יעהריגער זיגפֿריד יעגעשקע (צימער 19) האט אראפּגעשלונגען צובראכען גלאז. די סיבה, — ווייל די געליבטע האט איהם אוועקגעווארפֿען.

אויף סוכא 14 האט זיך געסמט מיט זאלץ־זוירע דער 21 יעהריגער עליעזער וואבלאצקי די סיבה, — וואס ער איז רעזערווירט געווארען פֿון די עלטערן פֿאר די סימט־מאטישע גנבות, וואס ער האט אויסגעפֿיהרט, ווייל ער האט זיך אנגעשטעקט מיט א ווענערישער קראנקהייט און ער האט געברויכט האבען געלד אויף היילען זיך.

אויף סטאַיענסקי 7 האט זיך געסמט מיט יאדינע די 19 יעהריגע אנא קאבילסקא. די סיבה, ווייל די מוטער האט זי נישט געלאזט געהן אויף א מאסקענבאל.

אויף ראקיטשינסקא 103 האט זיך געסמט מיט עסיג־עסענץ דער 33 יעהריגער סטאניסלאוו טווארדא די סיבה, ארבייטסלאזיגקייט.

דער 20 יעהריגער אסקאר ברייטשטיין (לוטאמירסקא 23) האט זיך אין דער אייגענער וואוינונג זיך אויפֿגעהאנגען, ווייל דאס ווייב איז פֿון איהם אוועק א וואך נאך דער חתונה.

אין אלע פֿאלען האט מען די זעלבסטמערדער אפּגעפֿיהרט אין שפּיטאל.

דער גרויסער פּאבאר־פּראצעס

ענדע היינטיגען חודש

(פּ) בשעתו האבען מיר שוין מיטגעטיילט, אז דער אפּעלאציע־פּראצעס וועגען דער גרויסער פּאבאר־אפֿערע, אין וועלכער עס זײנען פֿערמישט איניגע זיהן פֿון לאדזער אינדוסטריעלער און די „בעריהמטע״ בענטשקאווסקא איז אפּגעלעגט געווארען, מחמת איניגע פֿערטיידיגער בעטייליגען זיך אין „פּריסקער״־פּראצעס.

ווי מיר דערוויסען זיך וועט דער פּראצעס פֿארקומען ענדע יאנואר.

ווילדע יאזדעס

פֿון אויטאס און דראזשקעס

(§) אויף פּיעטריקאווער 9 האט נעכטען אן אויטא איבערגעפֿאהרען די 18 יעהריגע גוטעל ליכטענשטיין (גדאנסקא 40) אין א שווערען צושטאנד האט מען זי אפּגעפֿיהרט אין שפּיטאל.

פֿארן הויז רזשגאווסקא 45 האט א אויטא איבערגעפֿאהרען דעם 28 יעהריגען באלעסלאוו שניאדעצקי (קאפּערניקא 43).

אויפֿגעהערט ארויסגעבען ערלויבענישען אויף בלימעל־טעג

(פּ) די שטאט־סטאראסטע האט בעקומען א פֿעראָרדנונג וועגען אויפֿהערען ארויסצוגעבען ערלויבענישען אויף בלימעל טעג פֿון׳ן חודש אפּריל, ווייל אלע וואס זוכען וועלען אויסנוצען ווערען פֿאר׳ן ארבייטסלאזען־קאמיטעט.

לוין־סכסוך

(פּ) היינט קומט פֿאר א בעראטונג פֿון די טראמוואי־ארבייטער און צוזאמענהאנג מיט די לוין־רעדוקציעס, וואס די טראמוואי־דירעקציע האט פֿריער דורכגעפֿיהרען.

לאדזער יודישער קאמעראל־טעאטער
אלעע 1־טער מאי 2 № — דיר.: דוד צעלמייסטער און א. בעזמאן.
גאסטשפּילען פֿון לאדזשער קאמעראל־ און קלייןקונסט־טעאטער
„ארט״
קינסטלעריש. אנפֿ.: מ. בראדערזאהן.
היינט, דאנערשטאג, 1 פֿארשטעלונג 9.30 אווענד
ווידערהאלונג פֿון די גרויסע ערפֿאלגרייכע פּרעמיערע
מ׳לאכט פֿון דער וועלט
אין 2 טיילען 14 בילדער
טעקסטען: מ. בראדערזאהן, י. אבערזשאנעק, ש. א. מישאל.
מוזיק: דוד בייגעלמאן, מאק־דאוויס און פֿאלקס־מאטיוען.
דעקאראציעס און קאסטיומען: דינה מאטיס,
רעזשי ש. דזשיגאן און י. שומאכער. בינע־איינשט. מ. קאן.
ס׳בעטייליגן זיך (לויט א.ב.): ש. גאלדשטיין, מרים דאלסקא, ש. דזשיגאן, שיינע מרים, צילי סטאל, מ. פעטערמאן, ב. פּילאווער, מ. קאן, י. שומאכער, י. שיפּער און א קינסטלערישער טאנץ - קווארטעט.
די קאסע איז אפֿען פֿון 11 ביז 2 און פֿון 6 אווענד

לאדזשער טאגעבלאט

„Lod[illegible]blat", Łódź, Piotrkowska 16 Skr. poczt. 16 אדרעס

טעלעפאנען: רעדאקציע 160-57, אדמיניסטראציע 100-47

דער רעדאקטאר נעמט-אן פון 6 ביז 7 אין אוונט

נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

„אונזער" פינאנץ-מאכט...

אין בוקארעסט האט אנגעמעלט דער בעוואראביער אנטיסעמיטישער פיהרער, פראפעסאר קוזא געהאלטען א רעדע אין פארלאמענט, אין פארווארפען די רומענישע רעגירונג נישט צו בעצאהלען אוהדע אויסלענדישע הלואות, ווייל די באנקירען, וואס האבען אפגעלעקט א בויגדעל פון די אנלייהען, זענען יודען.

אין אין וואשינגטאן האט קאנגרעסמאן מעקפאדען דא נישט לאנג געהאלטען א רעדע אין דארטיגען רעפרעזענטאנטען-הויז, אין וועלכער ער האט אויפגעפאדערט די אמעריקאנער רעגירונג נישט צו רעדוצירען פון די מלחמה חובות, וואס קומט פון דייטשלאנד און אנדערע לענדער, ווייל די באנקירען, וואס דאבען בעוואוינען פרעזידענט הובער'ן צו ערקלערען א מאראטאריום, האבען געהאנדעלט אין די אינטערעסען פון דייטשלאנד און נישט פון אמעריקא. מעקפאדען האט נישט געזאגט בפירוש אז די דאזיגע באנקירען זענען יודען, ער האט נאר אנגערופען די יודישע נעמען: קוהן, לאעב און קאמפאני, זעליגמאן און אנדערע.

עס איז גארנישט זיכער, אז מעקפאדען האט דא געהאט בדעה צו געבען אונז א קאפיטאליער אנצוהערעניש. זיין כוונה איז געווען הויפטזעכליך צו טרעפען דעם פרעזידענט הובער און נישט די יודען, אפער עס האבען זיך שוין געפונען אנדערע, וואס האבען פון זיינע ווערטער געמאכט דעם אויספיהר, אז „יודישע באנקירען" האבען א חל געמאכט פון אמעריקא.

דאס אליין דערמאנט אין דער צייט, וואס מיר האבען שוין פון לאנג פון די אנטיסעמיטישע יודישע באנקירען.

די יודישע מאסען האבען גארנישט פון זיי. וויפיל, א שטייגער, האט דאס יודישע פאלק פונ'ם ווינער ראטשילד? און וואס, למשל, פון א זעליגמאן? זעהר, זעהר זעלטען, אז מען הערט נאר פון זיי אין יודישע קרייזען. דאס רוב גרויסע „יודישע באנקירען" ווייל דאך סיי-ווי גארנישט האבען צו טון מיט די יודישע מאסען און חכר'ט זיך גאר נישט מיט זיי.

דערפאר אבער, אז די „יודישע באנקירען" פערשולדיגען זיך אין עפעס, אדער אפילו אז מען גלויבט בלויז, אז זיי האבען אפגעטון אזוינס, וואס איז נישט אינגאנצען כשר, ווארפט מען גלייך די שולד אויפ'ן יודישען פאלק. נישט די „יודישע באנקירען" האבען זיך בעראטען מיט אונז, אנדער זיי האבען געגעבען די הלואות רומעניען, אדער דייטשלאנד, נישט זיי האבען דאס געטון צוליב אונזערע אינטערעסען, נאר אז עס קומט צו באצאהלען שמייסט מען אונז פאר'ן קאלגער: די יודען זענען שולדיג.

אמאל איז נאך געווען א שטיקעל בערעכטיגונג פאר דעם גלויבען, אז די יודישע באנקירען און דאס יודישע פאלק זענען אחים, און מיטעלאלטער זענען די גרויסע יודישע באנקירען נישט נאר געווען עשירים, נאר אויך יודישע פערטרעטער. מענטשען ווי ר' יהודה אברבנאל, אדער ר' יוסף הנשיא זענען געווען די הויפט-זיילען פון דער יודישער קהלה בעת זיך אין לאנד און אין דער זעלבער צייט אויך די פינאנציעלע ראטגעבער און די הויפען פון די הערשער. דעמאלט זענען נאך גרויס רעכטום און פאליטישער איינפלוס געגאנגען האנד ביי האנד מיט אנ'איבערגעגעבענקייט צו די יודישע מאסען. אבער היינט? היינט איז דער יודישער באנקיר, וואס איז אינטערעסירט אין יודישען פאלק, אנ'אויסנאהם, בעת דאס רוב „יודישע באנקירען" האט גאר א קנאפע שייכות צום יודענטום.

נישט בעשערט אונז צו האבען קיין נחת פון אונזערע „יודישע באנקירען" וואס האבען מיר פון זיי? נישט קיין געלד און נישט קיין כבוד.

נ. מ.

צי וועט ערקלערט ווערן א מאראטאריום

אויף די פערלעגענע חובות און די פערזיכערונגס-אנשטאלטען?

וו א ר ש א. (טעלעפאניש) אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס די צענטראלקע פון די ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס האפען זיך געווענדעט צום ארבייטס-מיניסטעריום ווענען א מאראטאריום פאר די פערלעגענע חובות און די פערזיכערונגס-אנשטאלטען, ד.ה. אין קראנקען-קאסע, ז.א.ב.או., וועט היינט דאנערשטאג, פארקומען מכח דער פראגע א ספעציעלע קאנפערענץ אין ארבייטס-מיניסטעריום.

אויף דער דאזיגער קאנפערענץ וועלען זיך בעטייליגען פארשטעהער פון ארבייטס-מיניסטעריום און ווירטשאפטליכע ארגאנאזאציעס.

דער פראיעקט פון א מאראטאריום, וואס איז אויסגעארבייט געווארען דורך די ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס, זעהט פאר דאס פונאנדערלייגען די חובות און די פערזיכערונגס-אנשטאלטען פון די אינדוסטריע - אונטערנעהמונגען, האנדעלס-אונטערנעהמונגען און האנדווערקער-ווארשטאטען אויף 7 יאהר צייט.

די ערשטע ראטע פון דאזיגע חוב זאל מען אנהויבען צו צאהלען ערשט אין דריי יאהר ארום.

—§—

צי איז גאנדיס ארעסט געווען א נויטווענדיגקייט?

ס'וועלען נאך אדורכגעהן א כך שטורמען, ביז גאנדהי'ס לאזונגען וועלען רעאליזירט ווערען. — ענגלאנד'ס „שטארקע האנד" אין אינדיען

די געשעהענישען אין אינדיען אין ליכט פון דער פוילישער פרעסע

דער ארעסט פון גאנדי'ן איז אויך די סענסאציע פון טאג. די גאנצע וועלט קוקט אויך מיט שפאנונג אויף דער ענטוויקלונג פון די געשעהענישען אין אינדיען, וועלכע געהען מיט אזא שנעלען טעמפא און זענען פול מיט דראמאטישע און טראגישע מאמענטען.

צי האט די ענגלישע רעגירונג גוט געטון מיט איהרע לעצטע רעפרעסיעס און אינדיען? צי האט זי געדארפט ארעסטירען גאנדהי'ן און די פיהרער פון אינדישען נאציאנאלען קאנגרעס? — בנוגע די פראגען זענען פארהאן מיינונגס-פערשידענהייטען. אויך אין דער פוילישער פרעסע, וואס ווידמעט זעהר פיל פלאץ די געשעהענישע אין אינדיען, הערשט נישט קיין איינשטימיגקייט אין דעם פרט.

די „גאז. פאלסקא", למשל, האלט, אז די בריטישע מאכט האט קען אנדערען אויסוועג נישט געהאט און זי האט געמוזט אנווענדען די אלע רעפרעסיעס, געמוזט אנהויבען א שארפען קאמף נישט בלויז צוליב איהרע אייגענע אינטערעסען אין אינדיען, נאר צוליב דער רוהע און זיכערקייט אין לאנד. אמאל, זאגט די „גאז. פאלסקא", האבען די אינדישע מוזולמענער נישט בעטייליגט זיך אין קאמף פאר אינדיען'ס אינאפהענגיגקייט. דער דאזיגער קאמף איז געפיהרט געווארען בלויז דורך די הינדוסען. בעת די מאהמעדאנער האבען זיך געצייכנט לאיאל צו דער בריטישער מאכט. לעצטענס האבען די „רויטע העמדלעך", אנ'ארגאניזאציע פון די אינדישע מוזולמענער, וואס ווערט אנגעפיהרט פון אבדול גאפאר קהאן, דער מוזולמענישער גאנדי, אנגענומען די זעלבע לאזונגען און קאמפס-מעטאדען, נעגען ענגלאנד, פונקט ווי די הינדוסען אונטער גאנדי'ס אנפיהרונג. אויך זיי פערדיגען די לאזונג פון פאסיווען ווידערשטאנד. אבער „די גרעניצע צווישען פאסיווען ווידערשטאנד און אקטיווער גוואלט איז נישט אזוי גרינג איבערצוהאלטען. קיינער איז נישט בכח צו זעהען, ווי דאס ערשטע ענדיגט זיך, און דאס צווייטע הויבט זיך אן".

כדי דאס צו בעווייזען, רעכענט אויס די צייטונג א רייהע פאקטען פון גוואלד-אקטען, פון אונטערצינדען ארסענאלען, מארדען, בלוטיגע קאמפען מיט די „אונריינע" באריער, פון וואס מ'קאן זעהען, אז פון פאסיווען ווידערשטאנד איז מען גאנץ שנעל אריבערגעגאנגען צו אקטיווע קאמפען.

די צייטונג שטעלט זיך דאן אפ אויף די סיבות פון די אדורכפאלען פון די צווייטע קאנפערענצען „ארום רונדען טיש". איינע פון די הויפט-סיבות, וואס האבען גורם געווען צום דורכפאל פון דער לעצטער קאנפערענץ איז געווען די פראגע וועגען זיכערן די רעכט פון דער מינדערהייט, פון די מאהמעדאנער. די פארשטעהער פון אינדישען קאנגרעס האבען נע'טענה'ט, אז דאס איז אנ'אינערליכע אינדישע פראגע, און קיינער דארף זיך דערין נישט אריינמישען. די ענגלישע באלוטיקער און קודם כל די מוזולמענישע דעלעגאטען פון אינדיען האבען אבער געהאלטען, אז מ'קאן פריהער נישט רעדען וועגען דער מלוכה-פארם און אינדיען, כל זמן ס'איז נישט געזיכערט דאס לעבען און די עקזיסטענץ פון די 70 מיליאן מוזולמענער, וואס וואוינען און אינדיען.

דער דורכפאל פון דער קאנפערענץ ארום רונדען טיש האט געבראכט צו דער בעגינען פון פאסיווען ווידערשטאנד. אין דאס האט געצוואונגען דעם ווייצע-קעניג אנצוווענדען רעפרעסיעס. ער האט דאס געמוזט טון, ווייל „קיין שום בריטישע רעגירונג קאן נישט רעזיגנירען פון פערזיכערן ארדנונג און רוהע אין אינדיען, און אנ'אויבערגאנגס-צייט, איידער די לאגע וועט ערלויבען איינצופיהרען א סטאטוס פון א דאמיניע. דאס איז נישט נאר א פראגע פון די לעבעדיגקייט ענגלישע אינטערעסען, נאר דאס איז אנ'אחריות פון אלגעמיינעם כאראקטער. די נויטווענדיגקייט צו פערהיטען פון א בלוטיגען כאאס מיט נישט פאראויסצוזעהענע פאלגען. דער קאמף פון דער ליבער-פארטיי איז אין דעם פרט נישט געווען נאכגיביגער פון דער קאנסערוואטיווער רעגירונג.

ענגלאנד שטיצט זיך נישט נאר אויף איהר קראפט, נאר אויך אויף איבערצייגענדע מאמענטען. איינער פון זיי איז, אז א גאר בעדייטענדער טייל פון דער בעפעלקערונג ווינשט זיך אינצט נאך נישט די אונאפהענגיגקייט פון אינדיען. די 70 מיליאן אינדישע מוזולמענער ווילען גלייבער די ממשלה פון די ענגלענדער איידער מ'זאל זיי איבערלאזען אויפ'ן חסד פון די הינדוסען. דאס איינציגע אין מיט די 60 מיליאן פאריער און אנדערע „נידריגע קאסטעס".

די צייטונג קומט צום אויספיהר, אז „ס'וועלען נאך אדורכגעהן א כך שטורמען ביז די לאזונגען פון גאנדי'ן וועגען דער אונאפהענגיקייט פון אינדיען וועלען רעאליזירט ווערען.

מעהר-ווייניגער דעם זעלבען שטאנדפונקט פערנעמט דער „קוריער פאראנני".

די צייטונג מיינט, אז גאנדי'ס בעהויפטונג בנוגע לארד ווילינגטאן, דעם ווייצע-קעניג פון אינדיען, אז ער איז בעגאנגען א פעהלער נאך א פעהלער" קאן אנגעוואנדעט ווערען לגבי גאנדי'ן גופא.

„ענגלאנד האט זיך רעצידירט — שרייבט ווייטער די צייטונג — צו הערשען אין אינדיען מיט דער הילף פון אנהרע זעלנער, די אינצופירונגען פון די מינדערהייטען און האדמאטען. מיט דעם אלעם קאן מען קעמפען, אויך מ'האט אנ'איבערגעוויגט און דערצו א שיצלאזען נעגנער, אבער אויף באגנעטען קאן מען זיך נישט אוועקזעצען און נישט שלאפען.

„דאס אינדישע פראבלעם איז פון געוואלדיגען פערנעם. די לעזונג פון דאזיגען פראבלעם וועט מסתמא נישט לאזען אויף זיך לאנג ווארטען. אדער גאנדי וועט ווידער ארויס פון תפיסה אלס א פרייער פון ענגלאנד און פרעזידענט פון אינדיען, אדער די אונרוהען און אינדיען וועלען צו-נישט מאכען יעדען נוצען, וואס ענגלאנד האט געקאנט האבען פון דאזיגען רייכען לאנד".

דער „איל. קוריער צארז." האלט, אז ענגלאנד איז מיט די לעצטע רעפרעסיעס אין אינדיען בעגאנגען איינעם פון די גרעסטע פאליטישע פעהלערן.

„אין לאנדאן האט מען געמאכט גאנדי'ן א קבלת פנים ווי א פורשט פון אנ'אינאפהענגיגער מלוכה. אויף דער קאנפערענץ בײַם רונדען טיש איז ער געזעסען ביי דער רעכטער זייט פון מאקדאנאלד'ן און דער פרעמיער האט כסדר זיך געווענדעט צו איהם מיט די ווערטער „מיין ליבער מאהאטמא". ער איז אנגעקומען אין אוועקגעפאהרען מיט גרויסע כיבודים און אנקומענדיג קיין אינדיען האט מען איהם תיכף פערבעטען און תפיסה.

די סיבה פון די לעצטע רעפרעסיעס זעהט די צייטונג דערין, וואס די מעטאדע פון „צוטייל און הערש", וועלכע איז זיי גלענצענד אנגעוואנדעט געווארען מצד ענגלאנד דורך הונדערטער יאהרען, און מעהר אינצט און אינדיען נישט אנווענדבאר. און דאס דערפאר, ווייל אויך די אינדישע מאהמעדאנער זענען אינצט אנהענגער פון אונאפהענגיגקייט.

„די ענגלישע פאליטיק בעגעהט א שווערען פעהלער און אינדיען, א פעהלער פון אונקאנסעקווענץ. „צוערשט האט מען געגעבען די הינדוסען אהן א שיעור הבטחות, און אינצט צוחט מען זיך צוריק פון רעאליזירען זיי. מ'האט אונצט אנגעהויבען אונטער טשערטשיל'ס השפעה א תקופה פון א „שטארקער האנד". די דאזיגע מעטאדען קאנען זיך ארויסווייזען נישט פערדריליך אפילו פאר'ן ענגלישען כאנגען. דאס קאן נאר צייגען די פרייהייטס-בעוועגונג און אינדיען.

„ס'ווערט מקוים לגבי ענגלאנד די אלטע בעמערקונג, אז פלוצים ס'געהט גוט און לעבען, בעטראכט מען א נאר אויך פאר א גרויסען חכם, הויבט אבער אן קאליע צו ווערען, וועט אפילו דער גרעסטער פערשטאנד זיך ארויסווייזען פאר אונמעלטעבעג. דאס אינדישע פראבלעם איז פאר ענגלאנד דאס ווייכטיגסטע און שווערסטע. אפשר מאכע דערפאר בענעהם זי דארט די גרעסטע פעהלער".

—§—

יאפאן ווערט שנעל די בעל'בית'טע איבער מאנדזשוריען

זי פערנאפט דארט די באהנען, די גרובענס און באנקען. — ווי אזוי די רויבערישע ארבייט ווערט דורכגעפיהרט.-- אנדערע לענדער ווערען פון דארט ארויסגעשטויסען

אין דער „טיימס" געפינט זיך א קארעספאנדענץ פון ווייטען מזרח, וואו עס ווערט בעוויזען, ווי אזוי יאפאן פיהרט אן א סיסטעמאטישע קאמפאניע אריינצוציהען מאנדזשוריע אין איהרע הענט. יאפאן האט זיך געגרייט צום איבערפאל שוין א לענגערע צייט און אין פערלויף פון לעצטען זומער האט זי האסטיג געארבייטעט דורכצופיהרען איהר פלאן צו שטעלען מאנדזשוריען אונטער איהר מאכט און איינפלוס.

יאפאן האט אנגעפיהרט איהר ארבייט אויף א גאנץ ביטערען אופן. זי איז נישט אריין אין מאנדזשוריע גלייך מיט אנ'ארמעע. דאס וואלט דאך געווען אנ'אפענער פערזוך צו פערכאפען די כינעזישע פראווינץ און זי אנעקסירען אלס א טייל פון דער יאפאנעזישער מלוכה. איהר וועג איז געווען א פערזיכטיגער, א דיפלאמאטישער. זי האט פריהער בענוצט איהר איינפלוס און, וואו עס איז געווען נויטווענדיג, אויך איהר מאכט, אוועקצוזעצען אזעלכע כינעזישע בעאמטע אויף די פערשידענע רעגירונגס-פאסטענס, וועלכע זענען פריינדליך צו יאפאן און זענען גרייט צו טון דאס, וואס יאפאן וועט הייסען. אזוי, צום ביישפיל, האט זי זיך בעזארגט מיט אזא גובערנאטאר, וועלכער זאל פאקטיש זיין א געצייג אין די הענט פון יאפאן, גובערנער טשאנג-הסיהי, דער הערשער פון מאנדזשוריען, וואגט נישט צו טון קיין זאך, איידער ער בעראט זיך מיט די יאפאנישע ראטגעבער, מיט וועלכע די יאפאנישע רעגירונג האט איהם ארומגערינגעלט. דאס זעלבע איז אויך מיט די מוניציפאלע בעאמטע פון די פערשיעדענע שטעט.

יאפאן האט זיך נישט בעגנוגט מיט קריגען בלויז א פאליטישען איינפלוס אין מאנדזשוריען. זי האט זיך אויך דארט בעפעסטיגט עקאנאמיש און פינאנציעל. זי האט איבערגענומען די קאנטראל איבער די באנקען; זי האט אריינגעכאפט אין איהרע הענט די באהנען. די קוילען-גרובען, די צעטוויקעלטע וואסער-קראפט. די אלע אוצרות פון מאנדזשוריע ליגען איצט אין די הענט פון יאפאנישע געזעלשאפטען, וועלכע ארבייטען אין די אינטערעסען פון דער יאפאנעזישער רעגירונג.

די שטאט מוקדען איז א גוטער ביישפיל, ווי אזוי יאפאן בעהערשט מאנדזשוריע דורך כינעזישע בעאמטע, וואס זי אליין האט פאקטיש בעשטימט. דער כינעזישער בירגערמייסטער פון מוקדען האט א יאפאנישען ראטגעבער ארום זיך. אויך די אכט הויפט-בעאמטע פון די שטאטישע דעפארטאמענטען האבען יאפאנישע ראטגעבער, אהן וועמענס צושטימונג קיין זאך ווערט נישט געטון.

לעצטען סעפטעמבער, איידער די אונאפיציעלע מלחמה צווישען יאפאן און כינע האט זיך אנגעהויבען, האבען די יאפאנישע אינטערעסען קאנטראלירט 691 מייל פון דער דרום-מאנדזשורישער אייזענבאהנען. היינט צו טאג פערמאגען די יאפאנישע געזעלשאפטען שוין 1,368 מייל פון דער זעלבער אייזענבאהן. ווי אזוי האט יאפאן אריינגעקריגען די איבעריגע זיבען הונדערט מייל פון דער באהן? זי האט עס בלומשט געטון אויף א גזלנישען וועג. די יאפאנישע באנקירען זענען געווען זעהר גוטהארציג און האבען אנטליהען די כינעזער אויף צו בויען די אייזענבאהן 57 מיליאן דאלאר. צוליב דעם צורידערטען צושטאנד אין כינע און צוליב דעם שרעקליכען פינאנציעלען קריזיס, וועלכען די כינעזישע רעגירונג לעבט דורך, איז געווען אונמעגליך איינצאהלען די פראצענטען און דעם בעשטימטען טייל פון קערן אויף דער הלואה. די באנקירען האבען דאן ערקלערט די אייזענבאהן באנקראט און זיי האבען אונטערגעשטעלט די יאפאנישע געזעלשאפטען אפציזייפען די אייזענבאהן און איינצוצאהלען די שולדען די באנקירען.

אויפ'ן זעלבען אופן האט יאפאן פערכאפט זעקס בעזונדערע אייזענבאהן-ליניעס, וועלכע ציהען זיך איבער פערשידענע טיילען פון מאנדזשוריע.

נאכדעם ווי יאפאן האט פערכאפט די אייזענבאהנען, האט זי זיך גענומען צו די קוילען-גראבענס און איצט ליגען די וויכטיגסטע קוואלען פון הייק-מאטעריאלען אין יאפאנישע הענט.

יאפאן האט פערשטאנען, אז אום צו פערפאלקאמען איהר מאכט און איינפלוס אין מאנדזשוריע, מוז זי קאנטראלירען די פינאנציעלע אינסטיטוציעס אין דער פראווינץ. דורך א רייהע מאנעווערס האט זי אריינגעקריגען אין איהרע הענט אלע וויכטיגע באנקען אין מאנדזשוריען. יאפאן האט אויך פערכאפט די גאנצע רעגירונגס-מאשין, וועלכע זאמעלט דעם שטייער אויף זאלץ און אויך אייניגע אנדערע פראדוקטען.

צו דער זעלבער צייט האט די יאפאנישע רעגירונג אויך אריינגעקריגען אין איהרע הענט דורך א יאפאנישע געזעלשאפט די מוקדענער טעלעפאן קאמפאני, וועלכע איז ביז נישט לאנג געגרינדעט און פערוואלטעט געווארען פון כינעזער.

ווי געזאגט, פיהרט דורך יאפאן איהרע פלענער צו פערכאפען מאנדזשוריע אויף א זעהר געשיקטען אופ'ן מיט געוואלט נעמט זי קיין שום זאך נישט. אלץ ווערט געטון אין נאמען פון געזעץ. זי שאפט אבער אלע מאל אזא לאגע, אז דאס געזעץ זאל זיין אויף איהר זייט. ווען זי דארף, ווערט זי אפילו א גאנצע דעמאקראטקע און הויבט אן פערטיידיגען די אינטערעסען פון די מאסען. יאפאן האט זיך, צום ביישפיל, ארומגעזעהן, אז דער כינעזישער גענעראל טשאנג-ליאנג פערמאגט א גאנצע רייהע וויכטיגע אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען. האט זי ביי זיך בעשלאסען אוועקצונעמען עס פון איהם. אבער ווי אזוי געפינט מען א געזעץ, וואס זאל ערלויבען קאנפיסקירען זיין פערמעגען און אוועקנע-

(ענדע זעהט זייט 4)

א מין „יודישע אגענץ" פאר סקאנדינאוויען

קאנגרעס פון די דארטיגע יודישע יוגענד-ארגאניזאציעס

ש ט א ק ה א ל ם. (ספ. צום „ל.ט.") איז עוו-שט-אפגעהאלטען געווארען דער 12-טער קאנגרעס פון די יוגענט-ארגאניזאציעס אין שוועדען, נארוועגען, דענעמארק און פינלאנד. דער קאנגרעס איז זיך צוזאמענגעקומען אין פראכטפולען סעסיע-זאל פון דער יודישער קהלה אין שטאקהאלם. א חוץ דער שטאקהאלמער דעלעגאציע, אין בעשטאנד פון 43 פערזאן, איז דער קאנגרעס בעשטאנען פון 14 דעלעגאטען פון אסלא, 4 פון טראניעם (נארוועגען), 12 — קאפענהאגען, 1 — געטעבארג, 2 - מאלמע און 12 דעלעגאטען פון פינלאנד. אזוי ווי די פינלענדער דעלעגאציע איז בעשטאנען פון רעפרעזענטאנטען פון פעראיינען, וואס זענען נישט געווען ביז אהער אנגעשלאסען צום סקאנדינאווישען יוגענד-פערבאנד, האבען די פינלענדער זיך אפגעזאגט אנטיילצונעמען אין קאנגרעס אלס שטימבערעכטיגטע מיטגלידער. זיי האבען אויסגעדריקט זייער וואונש צוטיילנעמען אין קאנגרעס נאר אלס „אבסערוואטארען".

דער גלאנץ-נומער פון קאנגרעס איז געווען די ערעפנונגס-רעדע פון ד"ר נרנפרייס, ער האט אין א פראכטפול-בילד אויסגעמאלט דעם דאפעלטען פנים פון דעם סקאנדינאווישען יודענטום, וועלכען ער האט פערגליכען מיט איינוואוינער פון א גאס, וואו מענשען ציהען ארויס פון זייערע דירות. א טייל יודען זאלען אפ פון יודענטום און א טייל, בעזונדערס די יוגענד, ווערט בעהעפט מיט בעוואוסטזיין נאך יודענטום. אין א געוויסען זין האט ער בעשולדיגט די יוגענד, אז זייערע ארגאניזאציעס זענען אן גייסטיגען אינהאלט, און ער האט רעקאמענדירט דעם מאנגעל אויסצופילען מיט העברעאיש און מיט'ן בעהעפטען זיך צו די פאלעסטינע-אידעען.

דער וויכטיגסטער פונקט פון סדר-היום איז געווען א פארשלאג פון דער צענטראל פארוואלטונג צו פאראייניגען אלע יוגענטליכע ארגאניזאציעס פון סקאנדינאוויען און פון פינלאנד, פון וואס פאר אנ'ארט טעטיגקייט זיי זאלען נישט זיין צענטראליזירונגס-פלאן, וואס זאל אין דער נאהענטסטער צוקונפט בכלל קענען קאנצענטרירען אלע יודישע ארגאניזאציעס אויך נישט-יוגענדליכע. בילדליך גערעדט פלאנירט מען א „יודישע אגענץ" אין מיניאטור פאר סקאנדינאוויען.

די דאזיגע פראגע האט אין קורצען ארומגערעדט דער דאצענט פון אופסאלער אוניווערזיטעט הוגא וואלענטין, וועלכער האט געגעבען א כאראקטעריסטיק פון סקאנדינאווישען יודענטום און האט אפען און עהרליך זיך ארויסגעזאגט, אז די גאנצע ארבייט דארף געבויט ווערען אויף א ציוניסטישען באזיס.

צי אין דער רעפארם פון אומזאץ-שטייער גינסטיג פאר די האנדווערקער?

וו א ר ש א. (ספ.) אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס אין געוויסע האנדווערקער-קרייזען קריטיקירט מען שטארק די לעצטע נאוועלע צום געזעץ וועגען אומזאץ-שטייער, ווייל לויט דער דאזיגער נאוועלע וועלען פון איצט דארפען צאהלען דעם דאזיגען שטייער אזעלכע האנדווערקער, וואס זענען פון איצט געווען פריי דערפון, ווערט פון מאסגעבענדע קרייזען אויפגעקלערט אט וואס:

פון איצט זענען די האנדווערקער-ווארשטאטען, וואס האבען בעשעפטיגט נאר איין געהילפס-קראפט, געווען פריי פון אומזאץ-שטייער, אויב אבער וועלען פון אומזאץ - שטייער זיין בעפרייט נאר די האנדווערקער ווארשטאטען, וואס בעשעפטיגען א חוץ דעם בעל הבית נאך א מיטגליד פון דער משפחה. דאגעגען אלע אנדערע ווארשטאטען, ד. ה. אזעלכע, וואס בעשעפטיגען אפילו נאר איין נעדונגענע הילפס-קראפט וועלען שוין מוזען צאהלען אומזאץ-שטייער.

אונבעריהרליכקייט פון די גרעניצען

דאס איז דער יסוד פון נישט אנגריף-אפמאך מיט רוסלאנד

ב ו ק א ר ע ס ט (ספ.) די רומענישע רעגירונג האט בעקומען א מיטיילונג פון דער סאוויעטען-מאכט, אז זי נעהמט אן דעם רומענישען פארשלאג וועגען אנהויבען אונטערהאנדלונגען מכח שליסען א נישט-אנגריפס פאקט.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האט די רומענישע רעגירונג בעאויפטראגט איהר קאנסול אין ריגע אנצוהויבען אונטערהאנדלונגען מיט דער סאוויעטישער דעלעגאציע, וועלכע איז שוין אנגעקומען קיין ריגא. די סאוויעטישע דעלעגאציע וועט אויך פיהרען אונטערהאנדלונגען מיט לעטלאנד און פינלאנד מכח שליסען נישט-אגרעסיע פאקטען.

דער יסוד פון די אלע דערמאנטע פאקטען וועט זיין פאלגענדע פארמול: „די מלוכות פערפליכטען זיך אויסצומיידען יעדע ארט אנגריפען. יעדער עווענטועלער קאנפליקט וועט איבערגעגעבען ווערען צו אנ'ארביטראזש. די מלוכות, וואס שרייבען אונטער דעם פאקט גאראנטירען זיך געגענזייטיג די אונבעריהרליכקייט פון די טעריטאריעס, וועלכע זענען אין מאמענט פון אונטערשרייבען דעם פאקט פערווערען אויפ'ן יסוד פון אינטערנאציאנאלע רעכט".

דער שליסעל צום ערפאלג

איז אנ'אנאנס אין „לאדזשער טאגעבלאט"

לאדז 7. יאנואר 1932	דאנערשטאג כ"ז טבת תרצ"ב פ' וארא
זון אויפגאנג 7.45 זון אונטערגאנג 3.27	

טאג-כראניק

אונטערשטיצונגס רעגיסטראציע פון רבייטסלאזע

דער ארבייטסלאזען-פאנד בײם דינגען מאגיסטראט מאכט בעקאנט, אז פון מאנטאג און הייבט זיך אן די רעגיסטראציע פון פיזישע ארבייטער אויף אונטערשטיצונג. דאס רעכט צו באנוצן פון דער אונטערשטיצונג האבען די: 1) וואס וואוינען אין לאדז פון יאנואר 1930, 2) וועלכע האבען איינגענומען די ארבייטסלאזען-שטיצע נאכ'ן 1. יאנואר 1931. 3) וואס נעמען קיין אונטערשטיצונג פון 1. יאנואר 1931 און האבען וועהרענד דער צייט געארבייט מינדעסטענס 4 וואכען אין א ווערקשטעל, וואס אונטערליגט דער ארבייטסלאזען-אונטערשטיצונג. 4) וועלכע נעמען נישט פון קיין שום אנדערע אונטערשטיצונג, ווי קראנקען-קאסע, אינוואלידען-רענטע.

היינט דאנערשטאג דעם 7 יאנואר פון
M ביז O
פרייטאג דעם 8 יאנואר פון
P ביז S
שבת דעם 9 יאנואר פון
T ביז Z

מעלדען קאן מען זיך אין לאקאל אויף דער 28-טען שוסטער-גאס 32 פון 8.15 ביז 2

יודישע ארבייטסלאזע
מעגען נעמען שטיצע מאנטאג אנשטאט שבת

(—) אדאנק דער השתדלות פון הרב פיינער וועלען די יודישע ארבייטסלאזע קענען אפנעמען זייער שטיצע אין ארבייטסלאזען-פאנד מאנטאג, אנשטאט שבת.

אנשטאט מעדיצין אויסגעטרונקען סובלאמאט

(§) אין הויז אויף בערעק-יאסעלעוויטש גאס 9, האט גענומען די 39 יעהריגע יאנינא עדנארעק על פי טעות אויסגעטרינקען א פלעשעלע סובלימאט אנשטאט א מעדיצין.
נאכן אויספלומפען דעם מאגען האט מען זי אין א אבגעשוואכטען צושטאנד איבערגעלאזט אויפ'ן ארט.

ווידער פערטשאדעט א גאנצע פאמיליע

(§) אויף ראקיטשינער 137 האט זיך פערטשאדעט די פאמיליע ניעמיראווסקי דער 46 יעהריגער אנטאני, זיין פרוי די 38 יעהריגע מאריא און זייער 16 יעהריגער זוהן זיגמונד. פאגאטאוויע האט די פרוי מיט'ן זוהן אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל. ניעמיראווסקי אליין איז איבערגעבליבען אין דער וואוינונג אין א אבגעשוואכטען צושטאנד.

הילפס-אקציע פאר דער נויטליידענדער יודישער בעפעלקערונג

געשאפען א ארגאניזיר קאמיטעט פון 12 פערזאן, וואס זאל דורכפיהרען די אקציע — די גרויסע דיסקוסיע וועגען פארם און אופן פון דער הילף

עטאט זאל געהעכערט ווערען מיט צעהן פראצענט

(פ) די געכטיגע בעראטונג אין דער קהלה מיט'ן אנטייל פון די פארשטייער פון פערשידענע געזעלשאפטליכע קרייזען פון יודישען לאדז וועגען ארגאניזירען א הילפס-אקציע פאר דער נויט-ליידענדער יודישער בעפעלקערונג, האט זיך אויסגעצייכענט מיט א בעזונדערער ערנסטער בעציהונג מצד די אנטייל-נעמער צו דער בעהאנדעלטער אנגעוועהטאגטער פראגע.
פון דער דעבאטע איז קלאר געווארען, אז די פארשטעהער פון דער יודישער געזעלשאפט אין לאדז גיבען זיך אפ א קלארען דין וחשבון וועגען דער ערנסטקייט און ווילטיגקייט פון מאמענט און דעריבער זענען די רעדעס על פי רוב געווען זאכליכע און קורצע. א אויסנאהמע אין דער ערנסטער שטימונג האט ארייגע-געטראגען פוישל ליבערמאן, וואס האט מיט זיין פלאכער און אונגע-שוקטער רעדע אויך דאס מאל בעוויזען, אז ער איז נישט דערוואקסען צו זיין דער פרעזעס פון קהלה-ראט און, אז זיין איינציגע חכמה בעשטעהט אין זאגען בזיון נביאות....

* * *

די בעראטונג האט זיך אנגעהויבען פונקט 12 מיטאג. צו דער בעראטונג זענען געקומען די פארשטעהער פון א גאנצער רייהע ווירטשאפטליכע און גע-זעלשאפטליכע ארגאניזאציעס.
פרעזעס מינצבערג עפענט די בעראטונג מיט א קורצער רעדע אפשטעלענ-דיג זיך אויף דער נויט, וואס הערשט צווישען די ברייטע-לאגע יודען און רעדט ארום די מיטלען, דורך וועלכע עס וואלט געקענט מעגליך זיין צו לינדערן זייער לאגע איבערגעמעלדעט.

די איניציאטיוו

צו ארגאניזירען די הילפס-אקציע האט די קהלה נישט אויסגעארבייט קיין גע-נויען פלאן פון דער ראזינער אקציע, אבער פרעז. מינצבערג טראגט ארויס א איינענעם פארשלאג, אז די אקציע זאל באזירען נישט אויף פרייוויליגע שפענדען נאר אויף א געצוואונגענער בעשטייערונג אין דער פארם פון א 10 פראצ. צושלאג צום קהלה-עטאט, וואס וואלט געקענט ברענגען א הכנסה פון 50 טויזענד זל.
ארום דעם ראזיגען פארשלאג פון פרעז. מינצבערג ענטוויקעלט זיך א לענ-גערע

דיסקוסיע

בעת וועלכער עס קומען צום אויסדרוק פערשידענע מיינונגען וועגען דער צוועק-מעסיגקייט פון אזא שטייער.
דיר. חוממאי האלט, אז די יודישע גע-זעלשאפט איז ערשעפט. יעדער איז שוין בעשטייערט אויף די ארבייטסלאזע. די אקציע דארף נאך געפיהרט ווערען אויפן יסוד פון א געצוואונגענער בעשטייערונג נאר אויפ'ן יסוד פון

פרייוויליגע שפענדען

דערפאר דארף מען פאדערן פון שטאטי-שען קאמיטעט פאר ארבייטסלאזע, צו בעשטימען פאר'ן יודישען הילפס-קא-מיטעט, וואס וועט געשאפען ווערען, א ענטשפרעכענדע סומע, לויט דער פרא-פארציאנעלער צאהל פון דער יודישער בעפעלקערונג אין לאדז.
פרעז. מינצבערג ערקלערט נאך אמאל אז ער גלויבט נישט, אז די פרייוויליגע שפענדען וועט מען קענען ארגאניזירען די הילפס-אקציע, ראס קען מעגליך זיין נאר דורך א שטייער, וואס וועט איינקא-סירט ווערען דורך די עקזעקוטארען פון מאגיסטראט.
וואס שייך דעם אלגעמיינעם קאמי-טעט פאר ארבייטסלאזע, האלט ער, אז מיר קענען נישט פארערן קיין בעזונדע-רע פארשרייבען פאר יודען.
דער אלגעמיינער קאמיטעט מענה'ט, אז ער דארף געשעפען 4 קוילען קענען פון זיי אויך געניסען יודען, ווי באלד אבער, אז יודען וועלען שאפען א אייגענעם הילפס-קאמיטעט, וועט דער אלגעמיינער קאמיטעט זיך אבזאגען צו געבען דעם מינדעסטען סכום געלד דעם יודישען הילפס-קאמיטעט.
פרעז. באביאצקי האלט, אז די אקציע מוז ארגאניזירט ווערען אויף א ברייטען אופן. עס מוז אין איהר ארייגעצויגען ווערען די ברייטע עפענטליכקייט. וואס זאל זיך פרייוויליג בעשטייערן אויפ'ן ראזיגען צוועק. ווען פרעז. מינצבערג האט געמאכט אזא פארשלאג וועגען א צושלאג בעשטייערונג צום עטאט, מסתמא האט ער פריהער דעם ענין אויסגעפארשט און זיך איבערצייגט, אז דער פארשלאג איז דורכפיהרבאר. ער האלט אבער, אז די יודישע געזעלשאפט מוז האבען

א מאנדאט

איבער'ן ראזיגען ספעציעלען ביודשעט, פדי זי זאל וויסען, אויף וואס די געלדער ווערען פערוועגדעט.
קאנסול מאקס קאהן זאגט זיך ארויס געגען דעם צושלאג-צושלאג צום קהלה-שטייער. ווייל עס איז א ספק, צי דער עטאט איז דער בין אונטערט פעסטגע-שטעלטער הויך וועט זיך דא לאזען אויס-מאהנען. ארגאניזירען די הילפס-אקציע דורך שאפען בעזונדערע קוילען פארערט

גרויסע הוצאות

מען דארף האבען לאקאלען, א מער-טאגאל א. א. דעריבער לעגט ער פאר, אז מיר זאלען גאלטען דעם בעשפול פון אנדערע גרויסע שטעט און לאנד און אין אויסלאנד און אפעלירען צו דער יודישער געזעלשאפט, אז ווער עס קאן זאל ערנעהרען א פרעמד קינד אדער דערוואקסענע פערזאן.
פרנס גוטמאן האלט, אז די קהלה דארף שוין דעם ענין מיט ווי בעשלאסען דורכ-צופיהרען, ווי זי פערשטעהט, זי וויל בלויז אויסהערען די מיינונג פון אנדערע פארשטעהער פון יודישען לאדז און דער-בער וועט ער זיך נישט ארויסזאגען וועגען דעם ענין, וואס איז שוין רעצידירט.
ראבינער ר' יחיאל יצחק בערמאן איז פאר א תיכף'דיגער הילף. מ'מוז אויסני-צען אלע קוועלען און מיטלען.
האנדעלס-רוכמער יאקוב הערץ זאגט, אז די יודישע געזעלשאפט וועט קוקען מיט סקעפטישען שמייכעל אויף דער ראזיגער נייער בעשטייערונג. דער וועג איז א אויסערגעוועהנליכער. מען דארף די אקציע ארגאניזירען

דורך פרייוויליגע שפענדען

משה הילמאן האלט, אז מען דארף בעשטימען דעם מינימום עטאט-שטייער צו וועלכע מען קען צוגעבען א 10-פראצ-צענטיגע הוספה. ער האלט, אז דער צוגאב-שטייער דארף געגעמען ווערען ערשט פון א 50 זל. סטאווקע. אויסער דעם דארף די קהלה דעם צושלאג-שטייער פון 10 פראצ. נעמען נישט בלויז פון עטאט, נאר אויך פון די הכנסות.

פון בית-החיים און פון דער שחיטה

50 פראצענט פון פאנד פאר דער הילפס-אקציע דארף אזוי ארום דעקען די קהלה און 50 פראצ. דארף שאפען דער הילפס-קאמיטעט.
פרנס ראפאפארט בעט קודם כל פעסט-שטעלען, יעדער פון די אנגעגעלארענע עס און געקומען צו דער בעראטונג און ווער נישט. די פראגע, וואס ווערט דא בעה-האנדעלט, איז זעהר א ערנסטע. עס מוז-זען זי בעהאנדלען די פארשטעהער פון אלע שיכטען פון יודישען לאדז.
ער האלט, אז מ'מוז שאפען א ספע-ציעלע שאצונגס-קאמיסיע ביי דער קהלה פאר'ן ראזיגען צוגאב-שטייער. עס זענען פארהאן אזעלכע יודען אין לאדז, וואס קענען צאהלען 25 ביז מאל אזוי פיל, וויפיל זיי צאהלען פאקטיש עטאט. עס זענען אויך פארהאנען מיטל יודען, וואס מעדען פעלשטענדיג אויס צו צאהלען עטאט, דא רעדט זיך נישט וועגען הילף פאר סתם הונגעריגע, נאר וועגען

די וואס בעגעהן בעסער צדקה

אנדערע צו בעטען נדבות.
ארכ. וויינצמאן שטעלט זיך נישט פאר אז די אקציע זאל קענען געפיהרט ווע-רען און די ראהמען פון 50 טויזענד זל. זי מוז געפיהרט ווערען

אין אפילו ברייטערן מאסשטאב

די בעראטונג איז געגרופען געווארען, פדי צו הערען די מיינונגען פון די עטאט-צאהלער. ער האלט, אז פיל פון די עטאט-צאהלער וועלען אליין זיך מער שרייבען אויף שטיצע אויב מען וועט אויף זיי ארויפלעגען א צושלאג פון 100 זל. מען דארף

מיר ווענדען אויך קיין אויס'אנד

וואס גייט נאך געלד אויף אנדערע צוועקען. צום סוף פראטעסטירט ארכ. וויינצמאן, דלמאי מען האט אזוי רער בעראטונג נישט געגרופען די פערטרעטער פון ארגאניזירטען קליין-בירגערטום און פון מיטעלשטאנד.
מ. זיגרע איז אויך פאר ארגאניזירען א ברייטע הילפס-אקציע דורך ארבייטנעהמער און דער אקציע אלע, וואס זענען גאר בילכלות זיך צו בעשטייערן. 50 טויזענד זל. אויף דעם צוועק איז ווייט צו ווייניג.
פרנס ליבערמאן איז געגען פרנס האפמאנ'ס פארשלאג וועגען שאפען א בעזונדערע שאצונגס-קאמיסיע.
שעגעמינץ האט מורא, אז מען וועט זא-געני-יודען בעשטייערן זיך אזוי לייכט מיט 10 פראצ. בעת מען הערט דעם לאקאל-שטייער, ארער א אנדערער מלוכה שען שטייער מאכט מען אזא געוואלד. דעריבער לעגט ער פאר צו בעשטימען דעם שטייער אין דער הויך פון 1 ביז 30 פראצ.

יעקב רעגענשטיין לעגט פאר זאמלען

ארטיקלען און נאטור

אזוי ווי עס טוט דער יואיעוואדזשער קאמיטעט פאר ארבייטסלאזע. די אי-ניציאטיוו בעגריסט ווערען. דער הילפס-קאמיטעט מוז תיכף געשאפען ווערען.
ה' באביאצקי לעגט פאר צו שליסען די דיסקוסיע און צוזוטרעטען צו דער אפשטימונג איבער דער פארם און אופן פון דער הילפס-אקציע.
דאס ווארט נעמט נאך אמאל פרעז. מינצבערג, וועלכער מאכט א סך הכל איבער דער געפיהרטער דיסקוסיע. מען האט דא ארויסגעזאגט א רייהע פלענער וועגען מיטלען. ער איז נישט אזא גרויסער אפטימיסט, אבער דאס בעפרייט נישט פון אונטערצונעמען די אקציע. ער איז מסכים מיט פרנס האפמאנ'ען וועגען שאפען א ספעציעלע שאצונגס-קא-מיסיע. אין לאדז זענען דא יודען, וואס דער

שמיר-איל פון זייער אויסא-מאבילען מאכט מעהר, ווי דער עטאט

פאר דער קהלה, וואס זיי צאהלען. ער פאלעמיזירט מיט מ. העלמאנ'ען, אנווי-זענדיג, אז די שחיטה איז דורך דער קהלה נאך נישט איבערגענומען געווא-רען און ווען דאס זאל געשעהן, וועט מען די הכנסה קענען האבען ערשט אין א יאהר ארום. דער אפצאהל ווירער אויפן בית החיים איז פעסטגעשטעלט, לויט א געוויסען מאקסימום. ווען די קהלה זאל אראפנעמען א טייל פון די ראזיגע הכנסות וועט דאס שטערען דעם גלייכ-געוויכט פון בודזשעט.
ענדליך טרעט מען צו

וועהלען א הילפס-קאמיטעט

עס ווערען פארגעשלאגען אלס קאנדי-דאטען: משה העלמאן, יאקוב הערץ, אוגוסט פראשקער, קאנסול מאקס קאהן, פרנס גוטמאן, מאגיע, קלאץ, ד"ר שוואנג ראבינער בערמאן און פרעז. באביאצקי.
די אלע אויסגערעכענטע נעהמען ארייו אין הילפס-קאמיטעט אלס פארשטעהער פון ווירטשאפטליכע, אדער פוליטיש-אפיזישע אינסטיטוציעס.
ארכ. וויינצמאן נעמט דאס ווארט אין פראטעסטירט, הלמאי אין צוזאמענ-שטעל פון קאמיטעט

געפינען זיך נישט די פאר-שטעהער פון די קליינהענדלער און האנדווערקער

אזא פראטעסט גיבען אויך אפ קאוש-מיעחסקי, פיאטר-באר און האפמאן. נאך א לענגערע שקלא וטריא געהען ענדליך ארײן אין קאמיטעט האפמאן און גלאסען. גלייכצייטיג ווערט בע-שלאסען, אז דער אנעווענער קאמיטעט איז נאר א ארגאניזיר-קאמיטעט און ער האט רעכט צוצוקאאפטירען פארשטע-הער פון אלע שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג. דער קאמיטעט וועט צו-זאמען מיט דער קהלה פעסטשטעלען די פארם און דעם אופן פון דער הילפס-אקציע.
מיט דעם האט זיך געענדיגט די גע-לטיגע גרויסע בעראטונג וועגן דער הילפס אקציע.
מען קען אננעמען, אז דער עטאט וועט געהעכערט ווערען מיט 10 פרא-צענט. וויפיל פון דעם ראזיגען צוגאב-שטייער עס זאל בעפרייט ווערען, דאס וועט דארפען פעסטשטעלען דער קאמי-טעט גיבא אדער די שאצונגס-קאמיסיע, וואס זאל געשאפען ווערען פאר דעם צוועק.

ראדיא פראגראם

דאנערשטאג, 7 יאנואר
לאדז, 11.58 צייט סיגנאל און מעלדונגען ... 12.10 גראמאפאן-פליטען, ... טאג פראגראם, ... שול קאנצערט פון דער ווארשאווער פילהארמ. ... 14.— הפסקה, 15,10 קינדער פראגראם, ... פראנצויזישע לעקציע (מיטעל-קורס), 16.40 ... גראמאפאן פליטען, 17.10 פארלעזונג פון ווילנא, ... סאליסטען קאנצערט, 18.50 פערשידענס, ... קאמוניקאטען, פארלעזונג דעם פראגראם ... בעבסטען טאג, 19.30 פילם קאלענדער, ... רעפערטואר, גראמאפאן פליטען, 19.45 ... פרעסע ט ג, — 20 לייכטע מוזיק, 20.25 ... 20.40 רוסישע רעליגיעזע מוזיק, 21.25 ... 23.10 צוגאבע צום ראדיא פרעסע טאג 22.10 ... טאנץ מוזיק.

פון „לינת החולים"

די פערוואלטונג פון „לינת החולים" אין מודיע, דאס די אויסערגעוועהנלי-כע גענעראל-פערזאמלונג האט נישט קיין שום געמיינזאמעס מיט דעם קלי-ניק פאר ארימע קימפעטארינס.
די פערוואלטונג.

יאפאן ווערט בעל'בית איבער מאנדזשוריען

(ענדע פון זייט 8)

בען עס יאפאנישע געזעלשאפ-טען.
יאפאן האט דעם גויטיגען תירוץ געפונען. זי האט ערקלערט, אז אזוי ווי דער גענעראל טשאנג-לאנג און איי-ניגע פון זיינע קאלעגען האבען בעז-ראבעוועט טויזענדער מענשען און מיט געלד האבען זיי אויפגעבויט די אונ-טערנעהמונגען, זענען זיי דאך פשוט'ע באנדיטען און דאס פערמעגען בעלאנגט נישט צו זיי, נאר צום פאלק. דער-פער פיהלט זיך די יאפאנישע רעגי-רונג בערעכטיגט אוועקצונעמען דאס פערמעגען פון די באנדיטען און פער-וואלטען עס אין די אינטערעסען פון דער בעפעלקערונג. זי האט פערשפרא-כען, אז די פראפיטען פון די אונטער-נעהמונגען וועלען איבערגעגעבען ווע-רען צו פערשטארקען די פינאנציעלע לאגע פון דער מאנדזשורישער רעגי-רונג.
די צראפערונגס-פאליטיק פון יאפאן האט שטארק אויפגעבראכט גאנץ כינע עס איז דא א מעגליכקייט, אז די פערשידענע פראווינצען און די בע-זונדערע מיליטערישע פיהרער, וועלכע האבען זיך ביז איצט ארומגעריסען און געקעמפט איינע געגען די אנדע-רע, וועלען איצט מאכען שלום און שאפען א פעראייניגטע מאכט צו שטערען יאפאנ'ס פלענער אין מאנ-דזשוריען.

זיבען חדשים האט ער ארומגעוואנדערט איבער אמעריקא און נישט געוואוסט, ווער ער איז

א מערקווירדיגע פאסירונג מיט א מאן, וואס האט פערלוירען זיין זכרון. — זיין פאמיליע האט געגלויבט, אז ער איז טויט. — ווי אזוי ער האט זיין זכרון פערלוירען און ווי אזוי ער האט דעם זכרון צוריקגעוואונען

א מערקווירדיגע געשיכטע וואס האט פאסירט די טעג אין ניו יארק, דער-צעהלט דער „פארווערטס":
הערי הארווי, א רייכער מאן, וועל-כער וואוינט אין ווהאיט פלעינס, ארום ניו יארק, איז דעם 22-טען מאי אוועק כאפען פיש, און ער איז מעהר נישט צוריקגעקומען. א פישערמאן האט גע-פונען אויף יענעם פלאץ אן איבערגע-קערט שיפעל און מען האט אנגענומען, אז ער איז דערטרונקען געווארען.
זיין פרוי, זיינע קינדער און זיינע קרובים האבען איהם בעוויינט און בע-קלאגט, און זיי האבען ביסלעכווייז צוגעוואוינט זיך צום געדאנק, אז ער איז טויט. מלויז די פרוי האט נאך געהאט א שטיקעל צווייפעל. אזוי ווי דאס הארץ האט איהר געזאגט, אז איהר מאן איז נישט טויט. נאר ער געפינט זיך ערגעץ א לעבעדיגער, דער פאקט, אז די פאליציי האט געזוכט און גע-קערט איבער'ן גאנצען טייך, וואו הארווי איז אוועק כאפען פיש, און האט זיין קערפער נישט געפונען, האט פער-שטארקט איהר האפנונג, אז איהר מאן, הארווי, געפינט זיך ערגעץ א לעבעדיגער אבער אזוי ווי עס איז אוועק א חודש נאך א חודש און מען האט פון הארווי'ן נישט געהערט, איז זי אויך געקומען צום בעשלוס, אז ער מוז ליגען ערגעץ א טויטער.
איצט איז הארווי צוריקגעקומען אהיים. וואו איז ער געווען די גאנצע זיבען מאנאטען? ער ווייס נישט. אלץ, וואס ער געדענקט איז, אז בעת ער איז דעם 2-טען מאי אוועקכאפען פיש, און ער איז ארומגעשוואומען אין שי-פעל, האט ער זיך אויסגעגליטשט און איז געפאלען. צי ער איז אריינגעפא-לען אין וואסער, אדער ער איז געפאלען אין שיפעל גופא, ווייס ער נישט. די צווייטע זאך, וואס ער האט געדענקט איז, אז ער האט זיך אויסגעגליטשט אויף א טראטואר און האט שטארק צע-קלאפט דעם קאפ. דאס האט פאסירט מיט אונגעפעהר א וואך צוריק, אבער נישט אין ניו-יארק, נאר אין טשיקאגא. ווי אזוי ער איז געקומען קיין טשיקא-גא און וואס ער האט דארט געטון די גאנצע צייט, ווייס ער נישט.
הארווי איז געווען אנגעטון אין א שעהנעם אנצוג, אבער וואו ער האט איהם געקויפט און וואו ער האט גענו-מען געלד פאר דעם, ווייס ער נישט. אין טשיקאגא איז ער איינגעשטאנען אין א האטעל, אבער ער האט נישט די קלענסטע אהנונג, ווי לאנג ער איז דארט געשטאנען און וואו ער האט גע-נומען געלד צו בעצאהלען פאר זיין צימער. בעת ער איז געפאלען אויפ'ן טראטואר און צושלאגען דעם קאפ, האט מען ביי איהם געפרעגט, וואו ער וואוינט. אבער ער האט נישט געוואוסט נישט דעם אדרעס און נישט דעם נא-מען פון זיין וואוינונגס-פלאץ. ער האט ביי-זיך געהאט א שליסעל צו זיין הא-טעל-צימער און דורך דעם שליסעל האט מען אויסגעפונען, אין וואס פאר א האטעל ער איז איינגעשטאנען.
הארווי איז געווען פערשריבען אין דעם טשיקאגא'ר האטעל אויף אן'אנדער נאמען, אבער ווער עס האט איהם גע-געבען דעם נאמען, ווייס ער נישט. זיינע הענט האבען געהאט מאזאליעס, א סימן פון שווערער ארבייט, אבער וואו ער האט געארבייט און וויפיל ער האט בעקראגען בעצאהלט, ווייס ער נישט.
די זיבען חדשים, וואס ער איז גע-ווען פערשוואונדען פון ניו יארק, זענען א פוסטער קאפיטעל אין דער געשיכטע פון זיין לעבען. ער גלויבט נישט אן צו געדענקען וואו ער איז געווען. ווי אזוי ער האט געלעבט און וואס מיט איהם האט פאסירט.
דער פאל מיט הארווי איז איינער פון די מערקווירדיגסטע אין דער גע-שיכטע פון מענשען וואס האבען פער-לוירען זייער זכרון אויף א געוויסע צייט. געוועהנליך איז א קרבן פון אם-נעזיע (פערלוירענעם זכרון) א הילפלא-זער מענש, צום ווייניגסטען די ערשטע צייט. ער וועט געפונען ארומוואנדע-רענדיג איבער די גאסען, ביז ער פאלט אריין אין די הענט פון דער פאליציי, און זי לאזט וויסען דורך די צייטונגען. אז אזא און אזא פערזאן, מיט אזא אויסזעהן. איז געפונען געווארען אין א געוויסער געגנט. די פאמיליע פון פערשוואונדענעם קרבן רופט זיך גע-וועהנליך אפ און נעמט איהם צו אהיים.
דאס איז אבער נישט געווען דער פאל מיט הארווי'ן.
עס ווייזט אויס, אז הארווי האט פערלוירען דעם זכרון, בעת ער איז געפאלען אין שיפעל. ער האט זיך בלויז לייכט צוקלאפט אזוי, אז ער האט געקענט אויפשטעהן, צושווימען צום ברעג און אוועקגעהן. ווי אזוי ער איז אבער געקומען אין טשיקאגא און וואו ער האט גענומען געלד אויף דער רייזע — דאס איז נאך דערווייל אונפער-שטענדליך.
ליגענדיג אין בעט אין זיין האטעל-צימער, נאכדעם, ווי ער איז אהין גע-בראכט געווארען מיט א צושלאגענעם קאפ, האט דער זכרון ביסלעכווייז אנ-געהויבען צוריקקומען צו איהם. ווען ער איז געפאלען אין שיפעל מיט זי-בען חדשים צוריק, האט ער געמוזט כאפען א קלאפ אין קאפ, וואס האט צורודערט זיין מח, און ער האט פער-לוירען דעם זכרון. ווען ער איז געפא-לען דעם צווייטען מאל אין טשיקאגא און האט זיך ווידער אמאל צושלאגען דעם קאפ, האט זיין מוח העכסט וואר-שיינליך ווידער בעקומען א נארמאלע פארם און דער זכרון האט זיך צו איהם אנגעהויבען אומקעהרען. פאר איהם, הייסט עס אין דער פאל אויף יענע שיקאגא'ר טעאטער געווען א גליק.
עס פערשטעהט זיך, אז אין הארווי'ס הויזגעזינד טוט זיך מעשים. עס איז דארט א גוואלדיגע שמחה. דאס הויז ווערט בעלאגערט פון פריינד און קרו-בים, וועלכע קומען בעגריסען. די גרעסטע שמחה איז אבער ביי דער פרוי מיט די קינדער. זי האט צוריקבעקומ-מען איהר פערלוירענעם מאן, און די קינדער האבען צוריקגעפונען זייער פערשוואונדענעם פאטער.
הארווי ליגט נאך וועהטאגען אין קאפ פון צייט צו צייט. ער האפט אבער, אז ווען ער וועט זיך אויסרוהען וועלען די וועהטאגען פערשווינדען, זיין זכרון האט איבנאנצען צוריקקומען, און ער וועט זיך אנהויבען דערמאהנען וועגען דעם, וואס עס איז מיט איהם פארגעקומען אין די פערגאנגענע זיבען חדשים צייט.
איינינע דאקטוירים אין ניו יארק האבען זיך פראינטערעסירט מיט דער קעיס, און זיי וועלען אונטערזוכען הארווי'ן צו בעשטימען, פון וואס פאר א פארם פון דער אמנעזיע-קראנקהייט ער האט געליטען און צי די קראנקהייט האט נישט בעשעדיגט זיין זכרון אויף אויף ווייטער.

גרויסער סקאנדאל ביי דער קבורה פון א לאדזער סוחר

די קהלה גיט ארויס א פעראָרדנונג מחבר צו זיין דעם פערשטאָרבענעם אונטער'ן פלאַט פון בית-עלמין דערפאַר, ווייל ער פלעגט אָפען האַלטען אום שבת זיין געשעפט. — די קרובים ווייזען אויף, אז דאס איז א בלבול. אז דער פערשטאָרבענער איז געווען גע-גען אָפען-האַלטען דאס געשעפט אום שבת. — עקסטרא-זיצונג פון ראַבינאַט. — ערשט שפּעט ביי נאַכט איז צושטאַנד געקומען די קבורה

אַנ'אומגעוועהנליכע געשיכטע האָט גע-טען אויפגעשטורעמט די יודישע בעפעל-קערונג פון אונזער שטאָט.

דינסטאָג אין אָוונט איז געשטאָרבען דער 62-יעהריגער סוחר משה פּרושיצקי, דער אייגענטימער פון שיך-געשעפט אויף פּעטריקאָווער 33. די גאַנצע דאָזיגע דאַטאָן, קאַמינסקי ווי אויך אַנ-דערע קרובים האָבען אלץ דערויף און דער קהלה ערלעדיגט אלע פאָרמאַלי-טעטען און מ'האָט זיי צוגעזאָגט צו גע-בען פאַר'ן מת א שעהנע קרקע.

ווען די לויה איז אָנגעקומען אויפ'ן גוטען אָרט און מען האָט זיך גענומען גרייטען דעם מת קובר צו זיין, האָט די פאַמיליע מיטגעטיילט און סערודים דער-זעהן, אז די געמיינע האָט זיי געגעבען א קרקע ביים סאַמע פּלויט, ווי מען איז זיך גורס געווענליך. ווען עס שטאַרבט עפּעס אַ'אויסוואורף פון יודען געזעל-שאַפט.

די מתעסקים, בעמערקענדיג, אז די פאַמיליע און דער גאַנצער עולם הויבט אָן שטאַרק צו מורמלען, האָבען גאָר נישט לאַנג געטראַכט (ווינזט אוים, אז מ'איז געווען אַ ראַיער מן אויבען) און גוזר דעם מת אַראָפּגעלאָזט און קבר.

דער אַרומיגער עולם איז אָבער דערפון גאָרנישט נתפעל געוואָרען. מען דאַט תיכף דעם מת צוריק אַרויסגענומען פון קבר און צוריקגעטראָגען אין טהרה-הויז. דאָרט איז געוואָרען אוועקגעשטעלט א משמרה, כדי מ'זאָל דעם מת נישט צוריק טראָגען אויפ'ן דערמאַנטען „כבוד'ן"-אָרט.

ס'האָט גיך פאַלר אָנגעהויבען א שלא ומריה, דעלעגאַציעס זענען געלאָפען אין דער געמיינדע און צו יעדען דאָזיגן פּרי-וואַט, אָבער ערשט נאָך 2 שעה זוכענגיש איז געלונגען צו געפינען דעם וויצע-שאַפט.

די מתעסקים, בעמערקענדיג, ...

פּרעזעס ר' הענעך בערגער. אָבער, אוים-דערענדיג די טענות פון דער פאַמיליע, האָט ער ערקלערט, אז —

„מ'האָט ספּעציעל געגעבען אזא קרקע, ווייל דאָס געשעפט פונ'ם פער-שטאָרבענעם איז אָפען אום שבת"....

די דעלעגאַציע האָט געגען דעם ענער-גיש פּראָטעסטירט, אַנווייזענדיג, אז ס'איז בכלל נישט אמת, אז דער פער-שטאָרבענער ר' משה פּרושיצקי זאָל האָבען אָפען געהאַלטען זיין געשעפט אום שבת, פערקעהרט, נישט קענענדיג דורכקומען מיט די קונדער, פאַרוואָס זיי האַלטען אָפען שבת דאָס געשעפט, פלעגט ער די לעצטע יאָהרען לגמרי נישט אַריינקומען אין געשעפט אַריין.

דאָס אַלץ האָט אָבער נישט געהאָלפען. די פאַרשטעהער פון דער קהלה זענען זיך געבליבען בייַ דאָס וואָרט און קאַ-טעגאָריש ערקלערט, אז זיי וועלען דעם אָנגענומענעם בעשלוס נישט ענדערן.

ערשט שפּעטער, ווען מ'האָט אָנגע-הויבען צו דראָהען מיט העכער, זענען די קהלה-פאַרשטעהער ענדליך וויי'לער געוואָרען און ערקלערט, אז זיי וואָלטען אפשר שוין יא נאָכגעגעבען, אָבער דער ראַבינאַט איז נישט מתיר.

קוים מיט צרות איז געלונגען צונויפ-צוברענגען דעם ראַבינאַט אויף א עקס-טרא-זיצונג און דער וואָרצונג פון הרב קרול. און דער אַנוועזענהייט פון די רבנים קרויבל, סעגאַל, ראָזענבערג, דאָמב און פיינער איז געוואָרען אַרויסגעגעבען א פסק, אז מ'מעג דעם מת קובר זיין אויף אַנ'אַנדער פּלאַץ.

די פרוי פון פערשטאָרבענעם און דער זוהן מאַקס, וועלכער האָט, אגב, אויך א שיך געשעפט אויף פּעטריקאָווער 79, האָבען דערביי אונטערגעשריבען א בריוו צום קהלה-פּרעזעס ר' לייבעל מינצבערג, אז זיי זענען זיך מתחייב נישט אָפען צו האַלטען לחבא די געשעפטען אום שבת.

10 ביינאַכט איז ענדליך די קבורה פאָר-געקומען.

קאָמוניקאַט פון „לינת-החולים"

דערמיט נוערט מיטגעטיילט, אז זונ-טאָג, דעם 3. יאַנואַר ה. י. האָבען די דאָקטוירים, וואָס זענען בעשעפטיגט אין אַמבולאַטאָריום פון „לינת-החולים", צוגעשיקט צו דער פערוואַלטונג א שריפטליכע פאָדערונג צו געבען זיי א הוספה אויף זייער האָנאָראַר פאַר'ן ערטיילען מעדיצינישע הילף די אָרימע קראַנקע.

נעהמענדיג אין בעטראַכט די איצטי-גע אַזוי שווערע און קריטישע לאַגע, האָט די פערוואַלטונג נישט איינגעפי-נען פאַר מעגליך די דאָזיגע הוספה-פאָדערונג פון די דאָקטוירים צו ערפילען.

די דאָקטוירים זענען מחמת דעם מעהר נישט געקומען אין אַמבולאַטאָר-יום און די אָרימע קראַנקע זענען גע-בליבען אָהן מעדיצינישער הילף.

צוליב דער דאָזיגער העכסט פיינלי-כער לאַגע, וואָס איז געשאַפען געוואָ-רען נישט צוליב אונזער שולד, האָבען מיר בעשלאָסען צונויפצורופען אַנ' אויסערגעוועהנליכע אַלגעמיינע פער-זאַמלונג פון די מיטגלידער, כדי אָנצו-נעהמען א שטעלונג צו דער אָנגעווייטאָגטער פראַגע.

די פערוואַלטונג
פון „לינת-החולים"

פערפאלגונגס-בריף נאכ'ן יודישען שאפער,

וועלכער האט דערהרג'עט דעם יוד אויף בזשעזשינער גאס

„לאָדזשער טאָגעבלאַט" איז געווען די ערשטע צייטונג אין לאָדז, וואָס האָט דינסטאָג געבראַכט אַלע איינצעלהייטען וועגען דעם מורא, וואָס איז געשעהן אויף בזשעזשינער גאַס ביים ריג מאַרשו-נער, וואו דער 35-יעהריגער שאָפער יום טוב פּוואַלסקי האָט געגעבען א שטאַר-קען קלאַפּ מיט דער האַנד דעם 60-יעה-ריגען מאיר פלושעווסקי, אז יענער איז פונם קלאַפּ צוזאַמענגעפאַלען און געשטאָרבען אין דאַראָגאָמטשער שפּיטאָל, וואוהין מען האָט אוהם געהאַט געבראַכט. געלטען איז דער מת שוין איבערגעפיהרט געוואָרען אין פּראָזעקטאָריום.

דער מערדער איז אַנטלאָפען.

(א, ווי מיר דערוויסען זיך איצט, זע-נען נאָכ'ן שאָפער אַרויסגעשיקט געוואָ-רען שטעקבריוו, ווייל מ'האָט אויפגעד ... איצט טענעזלט און לאָדז און פּינסק (וואו ער וואוינט) אָבער עס איז נישט געלונגען אוהם צו פערהאַלטען.

נאכט-דיזשורנע אין די אפטייקען

היינט דוזשורען פאָלגענדע אַפּטייקען: קאַפּעראַקעווטש (זגערזשער 54), י. שיטעהוויטש (קאָפּערניק 26), י. זונ-19), מ. ליפּיעץ (פּעטריקאָווער 193), ראָלמער און לאַבאָרא (11. ליסטאָפּאַד 68).

נייע 100 ז"ל. באנקנאטען

(א) אין די נאָהענטסטע טעג וועלען אַרויסגעלאָזט נייע 100 זל. באַנקנאָטען. די נייע באַנקנאָטען זענען געמאַכט אויף בעסער פּאַפּיר, עטוואָס גרינגער. אזוי, אז מ'וועט זיי זיין שווער נאָכצו-מאַכען.

א קאץ „צינדט" אונטער א הויז

דער „אונטערצינדער" אַלייז איז אויך פערברענט געווארן

(א) אין דאָרף הערמאַנוב (אונטער פּאַביאַניץ) איז נעכטען געשעהן א גרוי-סע שרפה, אין דער וואָרשטאַט פון ערנעסט ליבוטש איז פערברענט געוואָ-רען דאָס גאַנצע הויז מיט די שטאַלען. נאָך א ראַנג די מסירות-נפש'דיגע אַר-בייט פון די פייערלעשער איז געלונגען אַפּצוראַטעווען די שכנישע הייזער. דער שאָדען בעטרעפט איבער 15.000 זל. ווי די פּאָליציי האָט פעסטגעשטעלט, איז דאָס פייער ענטשטאַנען, ווייל די קינדער האָבען אַרויסגעלאָזט אויפ'ן בוידעם א קאַץ, ביי וועלכע ס'איז געווען צוגעבונ-דען צום עק א בלאָז פון א בהמה. די קאַץ וועלענדיג אַראָפּוואַרפען פון זיך די משא, האָט זיך געוואָרפען אַהין אַלע זייטען, און אזוי אַרום זיך אָנגעשלאָגען אין גאַנצען הויז אונטערגעצונדען, בשעת-לאַכט, די לאָמפּ האָט זיך איבערגעקערט, באַלד האָט זיך אָנגע-לאָפּט די שטרוי און דאָס גאַנצע הויז. די קאַץ איז אויך פערברענט געוואָרען.

מאסקעו-באל פון די פייערלעשער

דעם 16. יאַנואַר וועט אין „פילהאַר-מאָניע" פאָרקומען דער גרויסער מאַסקען באַל פון די פייערלעשער. דער אָרגאַני-זיר-קאָמיטעט מאַכט אַלע בעמיהונגען, דער מאַסקענבאַל זאָל אויספאַלען אום פּאַזאַנט. די הכנסה איז, ווי אַלע יאָהר, בעשטימט פאַר די הוצאות פון די פייער-לעשער-רעמיזעס.

יודיש טעאַטער
אײנמאל אין 50 יאהר
פילהארמאניע
אײנמאל אין 50 יאהר
דיר.: א. בעזמאַן און ד. צעלמייסטער.

די היים פון דער יודישער אפערעטע
א בשורה טובה
דעם לאדזער יודישען טעאטער-עולם!

אייערע ליבלינגע
רעגינא
צוקער
— און —
קארל צימבאליסט
נאָך אייניגע גאַסטשפּילען אין לאָדז פאַר זייער אָפּפאָהרען אויף א טורנע קיין ענגלאַנד.

פרייטאג, דעם 8-טען יאנואר
אנהויב 9 א זייגער אין אווענד
ווערט מען אין פילהאַרמאָניע אויסציהען די פאָרהאַנג און ס'וועט זיך אָנהויבען א גראַנדיעזע רעוויו-קאָלאָסאַלע פערוויילונג, לעבעדיג-צאַפּלדיגער, זינגענדיגער און טאַנצענדיגער

גרויסער פייערליכער
יובילעאום-אווענד
ס'ווערט געשפּילט: ● פון אלט-ניי יודיש טעאטער ● ס'ווערט געשפּילט:

1) „בר-כוכבא"
היסטאָרישע פּיעסע פון גאָלדפאַדען.

2) „יאנקעלעס חלום"
הויפּט-ראָלע „יאַנקעלע" רעגינא צוקער.

3) „באנטשע אין אמעריקא"
מיט רעגינא צוקער אַלס באַנטשע.

אין אויך: גרויסע טעאטער-פאראדע: א קראַנץ פון אַטראַקציעס, די שענסטע, די בעסטע, די פיינסטע, און עלעגאַנטסטע מוזיקאַלישע און הומאָריסטישע אָפּערעטען וועלכע האָבען בעצירט דאָס יודישע טעאַטער אין פערלויף פון גאַנצע 50 יאָהר. מיט א פערגרעסערטען כאָר און אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון דיריגענט ל. וועלמאַן. מיט'ן אָווענד פיהרען אָן דיר. ד. צעלמייסטער, רעזשיסער ק. צימבאַליסט און ש. הערשמאָוויטש

קיינער טאָר נים פערפעהלען צו קומען צום פייערליכען יובילעאום-אווענד 50 יאהר יודיש טעאטער

שבת, 11.30 א ספּעציעלע פרימאָרגען-פאָרשטעלונג
כמעט בחנם איינהייטס-פרייזען:
אַלע בילעטען אין פּאַרטער נאָר 1 זלאָטי באַלקאָן און גאַלעריע נאָר 50 גראָשען.
יעדער קען מיטנעמען א קינד אומזיסט.
ס'ווערט געשפּילט די אָריגינעלע היסטאָר. אָפּערעטע
„יוסף אין עגיפּטען"
אכטונג! טאַטעס, מאַמעס, ווייזט אייערע קינדער די יודישע היסטאָריע און אייערע העלדען.

זונטאג, 11.30 פריה אויפ'ן אַלגעמיינעם פערלאַנג דער גרעסטער רעקאָרד-שלאַגער אין לאָדז
צום 58-טען מאָל צום 58-טען מאָל
א הארץ וואס בענקט
איינהייטס-פרייזען:
אַלע בילעטען אין פּאַרטער נאָר 1 זלאָטי באַלקאָן און גאַלעריע נאָר 50 גראָשען.
יעדער קען מיטנעמען א קינד אומזיסט.

בילעטען שוין צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער.

די פערקויפטע פרוי

ע'שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען פאַמיליען-לעבען אין פּוילען.
געשריבען ספּעציעל פאַר'ן „לאָדזשער טאָגעבלאַט" פון לעאָן גאָלדמאַן

(24 טע פאָרטזעצונג)

עס האָט לאַנג געדויערט ביז זי איז אָנגעקומען אהין און באַלד האָט זי דערפיהלט דערזעהן א קליין הייזעל. אין א פענסטער האָט געברענט ליכט. די געגענד איז געווען א זומפּיגע און א נאַסע. זי איז אַריין מיט די פיס אין דער נאַסער ערד און עס איז איהר שווער געווען אַרויסצוקריכען. פּלוצלינג האָט זי זיך אָנגעשטויסען אָן עפּעס א דיקע צווייג און זי איז מיט א געשריי פון שרעק צוזאַמענגעפאַלען אויף דער ערד. איהר געשריי האָט זיך געטראָגען גאַנץ ווייט. רויזעלע האָט זיך בעפיהלט אזוי דערשראָקען, אז זי האָט זיך נישט געקענט אויפהויבען. פּלוצלינג האָט זיך דערהערט דאָס קלאַפּען פון א טאָטער פון אַנ'אויטאָ.

וואָס איז דאָס? קומט מען איהר צו הילף?

דער אויטאָ איז צוגעקומען וואָס א מאָל נעהנטער. ער האָט שוין דערזעהן זיין קאָליר.

אָך, גאָט! א שוידער האָט בעדעקט רויזעלעס שטערן, דערהערענדיג דאָס קול פון איינעם פון די דריי מאַנסבילען, וואָס זענען געזעסען אינ'ם אויטאָ.

אָט דאָ! דאָ! דאָ האָט מען געהערט דאָס געשריי — האָט געזאָגט איינער פון זיי...

די צוויי מענשען זענען אַרויס פונ'ם אויטאָ און האָבען גענומען צו גיין צופוס צו רויזעלען.

אויך האָט רויזעלען באַלד דערקענט א צווייטער, עס איז געווען איהר מאַנס חבר, אַדאָלף חעכט.

די אומגליקליכע האָט זיך פערשטעלט אונטער א בוים. זי האָט געציטערט, אז דאָס האַרץ וואַרפט זיך אין איהר פון שרעק.

אויב זיי וועלען זי דערזעהן — וועט איהר שוין גאָר נישט העלפען.

אָבער באַלד האָט זי אין איין ציטערניש בעמערקט, אז לעאָן שטעהט שוין נעבען איהר און מעסט זי מיט גרויסע, פלאַמענדיגע אויגען.

קאַפּיטעל 12

קופער'ס דערוואַכונג.

די אונטערגעהענדע זון האָט געוואָרפען איהרע לעצטע שטראַהלען אויף דער פאָרהאַנג און אויף דעם מעבעל פון צימער, וואו קופּער איז געלעגען אויף דעם קראַנ-קען-בעט.

זיין פּנים איז געווען שרעקליך בלייך און זיינע אוי-גען זענען געווען פערמאַכט. ער איז געלעגען אין שלאָף.

ער איז אָבער איצט נישט געשלאָפען. באַלד ווי ער איז נאָר צוריקגעקומען צום בעוואוסטזיין איז זיין ערשטער געדאַנק געווען:

וואו איז רויזעלע? איז זי געראַטעוועט געוואָרען פון דעם פערשלאָסענעם צימער אָדער צי איז אומגעקומען פון הונגער און דורשט?

די דאָזיגע שרעקליכע פראַגע איז נישט אויף קיין מינוט אַרויס פון זיין מוח און די אומזיכערקייט האָט איהם שיער נישט דערפיהרט צו משוגעת.

איינגאַנצען ערשט מיט עטליכע שעה האָט ער גע-עפענט די אויגען צום ערשטען מאָל, דערוואַכענדיג אויפסניי צום לעבען, און ווייניג האָט ער שוין דורכגעלעבט אין פערלויף פון די דאָזיגע עטליכע שעה! עס האָט זיך איהם אויסגעדאַכט צו זיין אומגליקליך, אז זיין טייערע רויזעלע האָט געקענט אומקומען אין דעם פערמאַכטען צימער.

א טויבע שטילקייט האָט געהערשט אין דעם פּרעכטיג-איינגעאָרדנעטען צימער פונ'ם קראַנקען. די פלעגערין איז מיט א ווייסע צוריק אַרויסגעגאַנגען, כדי זי זאָל איהם נישט שטערען איינצושלאָפען. אָבער ווי אזוי האָט ער געקענט שלאָפען, אז פאַר די אויגען האָט ער געזעהן אזעלכע שרעקליכע בילדער.

ווי גוט וואָלט עס געווען, ווען ער וואָלט געקענט שפּרינגען אַהערשיקען אין זיין ווילע. אָבער געמען קען ער אויפזאָגען דעם סוד, אז ער האָט רויזעלען פערשלאָסען אין צימער אונטער'ן בוידעם?

א שטילער זיפץ האָט זיך אַרויסגעריסען פון זיין קראַנקער ברוסט.

ניין, אזא לאַגע איז נישט צום איבערטראַגען! פאַר יעדען פּרייז מוז ער זיך דערוויסען, צי רויזעלע איז געזונט.

מיט א ציטערדיגער האַנד האָט ער א דריק געטאָן דאָס עלעקטרישע קנעפּעל ביים בעט.

די פלעגערין איז א בעאונרוהיגטע אַריינגעקומען פון אַנדערן צימער.

— איהר וועט אזוי גוט זיין און אַריינבעטען צו מיר דעם דאָקטאָר. איך מוז גלייך רעדען מיט איהם וועגען א זעהר וויכטיגען ענין, — האָט ער היים אויסגערופען.

ער האָט שנעל אָנגענומען א בעשלוס און ווען דאָקטאָר קאָהן איז אין א פּאָר מינוט אַריינגעקומען אין זיין צימער, האָט ער געטראָפען דעם חולה זיצען אין בעט מיט א שטאַרק בעאונרוהיגט בלאַס פּנים.

— איהר האָט מיך געהייסען רופען, הער קופּער? איך מיין, אז אייער לאַגע האָט זיך איצט נישט פערער-גערט, — האָט דער דאָקטאָר זיך אָנגערופען דער ערשטער.

קופּער האָט א שאָקעל געטאָן מיט'ן קאָפּ אויף „ניין".

— ניין, הער דאָקטאָר, איך בין געזונט. איך פיהל זיך אזוי גוט, אז איך וויל אייך בעטען, איהר זאָלט מיר ער-לויבען צו פערלאָזען די קליניק.

דער דאָקטאָר האָט אויסגעזעהן צו זיין שטאַרק פער-וואונדערט.

— איהר פערלאַנגט אַנ'אונמעגליכע זאַך. הער קופּער, הגם דער צושטאַנד איז איצט א בעפרידיגענדער, קענען דאָך אַריינטרעטען קאָמפּליקאַציעס, וואָס פערלאַנגען תיכף די הילף פון דאָקטאָר. איהר מוזט נאָך זיין א ביסעל גע-דולדיג. איבעריגענס, צי זענט איהר אזוי אונצופרידען פון אונזער קליניק, אז איהר ווילט זי גלייך פערלאָזען?

(פאָרטזעצונג קומט)

צענטער. האַנדווערקער-פערבאַנד, פּאַלודניאָווא 4

פרייטאָג, דעם 8. יאַנואַר 1932, 8.30 אָוונט קומט פאָר

אַ ליטעראַריש קינסטלערישער פאַמיליען-אָוונט

מיט דער באַטייליגונג פון לאָדזער יונגען שריפטשטעלער

ש. בערלינסקי

וועלכער וועט רעציטירן פון זיינע נייעסטע שאַפונגען

ס'נעמען אויך אָנטייל מיטגלידער פון „לאָדזער יודישע טעאַטער-סטודיע" מיט איינאַקטערס, דעקלאַמאַציעס מאַנאָלאָגען א. א. וו.

קלאַנג-קינא

ZACHĘTA

זגיערזשער-גאַס 26.

היינט און ווייטערע טעג!

גרעסטער סוקצעס פון דער פּוילישער קלאַנג-פילם פּראָדוקציע!

דראַמע פון ליבע און אויפּאָפּערונג לויט דער ערצעהלונג פון וואַצלאַוו שיעראָשעווסקי — — א. ג.

אויף סיביר

אין די הויפּט-ראָלן:

Jadwiga Smosarska,

Adam Brodzisz, Bogusław Samborski

אין קורצן: „אין די נעץ פון שקר" אין קורצן:

אָנהויב פון די פאָרשטעלונגען: טעגליך פון 4 נ.מ. שבת, זונטאָג און חגאות 12 אַ זייגער מיטאָג. דער זאַל איז גוט באַהייצט.

Wykwalifikowana

Nauczycielka

języka polskiego i matematyki i ma kilka godzin wolnych. Przyspasabia uczniów i uczenic do 7-ej klasy. Ceny przystępne. Wiadomość w adm. pisma sub. „Wykwalifikowana".

אַ פראַנט צימער

מיט אַלע בעקוועמליכקייטען זאָפאָרט איבערצוגעבן

אָפּפרעגן אָפּצוגעבן אין דער אַדמיניסטראַציע פון „לאָדזער טאָגעבלאַט" אונטער „B."

סאַלאָן „נאַדיאַ" נאַרוטאָוויטשאַ גאַס 7

ULICA NARUTOWICZA 7

מאַגאַזין פאַר קינדער-קאָנפעקציע, דאַמען-וועש און גאַלאַנטעריע

גרויסער אויסוואַהל פון די נייעסטע מאָדעלן

● סאָליד ● געשמאַקפול ● עלעגאַנט ● פּרייזווערט ●

בעקליידעט קינד און מוטער

SALON „NADJA", ulica Narutowicza 7.

וויכטיג פאַר ה"ה סוחרים און פאַבריקאַנטען!!!

אויף דער לעצטער זיצונג האָט דער סענאַט בעשטעטיגט דעם אוסטאַוו

וועגען פערקלענערן דעם אומזאַץ-שטייער

אונטערשטרייכענדיג אָבער, אַז געגיסטן פון די הנחה קענען נאָר די אונטערנעהמונגען, וועלכע וועלען איינפיהרען ביי זיך פון נייעיאָהר 1932 אַ רעגעלמעסיגע דאָפּעלטע בוך-פיהרונג. צוליב דעם וואָס די פערקלענערונגען פון דעם שטייער זענען גענוג גרויסע דערפאַר ליגט אין אין אינטערעס פון אונזערע סוחרים און פאַבריקאַנטן די דאָפּעלטע בוכהאַלטעריע איינצופיהרן.

רוטינירטער בוכהאַלטער - בילאַנסיסט, לאַנג-יעהריגער מיטאַרבייטער פון אַ רייה גרעסערע פירמעס, וועלכער צייכענט זיך אויס מיט די בעסטע אויסצייכנונגען און רעקאָמענדאַציעס, פיהרט איין דאָפּעלטע בוך-פיהרונג אויף שעה'ן

מעלדען זיך צו י. הויינשטיין, וואָלטשאַנסקאַ 62 טעל. 142-55 פון 2 ביז 4 נאָכמ. און פון 8 אָוו.

ווער עס זוכט

אַדער האָט אָבצוגעבען אַ וואוינונג, אַ געשעפטס- אַדער פאַבריקס-לאָקאַל, אַ געוועלב, מעבלירט צימער, אַ הויז, אַ פּלאַץ ווענדט זיך אין דאָס

וואוינונג-פערמיטלונגס-ביוראָ

„POLRUCH"

אינהאַבער א. טענענבוים

אַל. קאָשטשושקי 27 (פראָמענאַדע) פּראָנט פּאַרטער טעל. 141-01, 132-01 אָפען פון 8 פריה ביז האַלב 9 אָוונט.

דאָס עלעקטראָטעכנישע ביוראָ

Siła i Swiatło

פון וו. קרוקאָווסקי

פּאָלודניאָווא 23 טעלעפאָן 139-32

נעמט אָן דורכצופיהרן אינסטאַלאַציעס פון ליכט און קראַפט, קויפט און פערקויפט מאָטאָרען און ערלעדיגט אַלע אַרט עלעקטרישע איינריכטונגען אויף לייכטע בעדינגונגען.

ביליג, רעעל, שנעל און פּינקטליך!

לא שדי איניש

זוזא בכדי (כתובות ל"ו)

אַלע יודען ערלעדיגען דעריבער

זייערע רעכטס-ענינים נאָר אין דעם אָנגעטען אָנגעגעבענעם ביוראָ, וואו ס'ווערען רעדאַגירט און ערלעדיגט לויט'ן אוסטאַוו: פּאָדאַניעס אין שטייער און מיליטער-ענינים סקאַרגעס און אפּעלאַציעס אין ציווילע-קאַרנע פּראָצעסן ווי אויך פר. שותפות-אַקטען, דזשערזשאַוועס, ווילאַנטשעניעס א. ז. וו. קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען פּאָדאַניעס לויט פּעראָרדנונג וועגען פערקלענערן פּאַטענטען אויף 1932.

דאָס ביוראָ שיקט אַרויס: מאַניטען, רעדאַגירט אין בעהעריגען טאָן, וועלכע ברענגען אַ געזיכערטען ערפאָלג.

ספּעציעלע אָפּטיילונג פאַר אינקאַסאָ פון פּראָטעסטירטע וועקסלען און אָפענע חובות אויך אויף דער פּראָווינץ ביי דער מיטבעטייליגונג פון רוטינירטע און ענערגישע אינקאַסענטען.

רעכטס-קאָנסולענט

י. ח. בוזין, לאָדז, אָגראָדאָווע 3

טעל. 191-49

צו וואָס לוידען שמערצעי פון אָרציסקים

אַז איהר קענט זיי לייכט בעזייטיגען גוצענדיג דעם שוין 20 יאָהר בעוואוסטען פּלאַסטער „ראַ. יקאַל" פּרייז נור 30 גר. אויך קינסטליכער שנייל וועלכער ניצט צו פערשידענע פערוויילונגען ווי בעלער חתונות א. ז. וו. אַ שאַכטל געגען אויף 100 סעאַנסען פּרייז נור 30 גר. צו בעקומען ביים צייטונג פערקויפער ווינער פּיעטריקאָווער 10

פּלעגט די פיס

PEDICURE

S. Łódzki

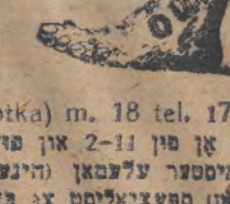

Traugutta 5 (Krótka) m. 18 tel. 170-37

נעמט אָן פון 11—2 און פון 4—7 נאָכמ. אַסיסטענט ביי מיסטער עלעמאַן (היגנער-אויגען אַנשטאַלט אין לאַנדאָן) ספּעציאַליסט צו בעזייטיגן היהנער-אויגען אָן שניידן, אַהן בלוט, אויך אָהן שמערץ

אַנ'אָרט צו שלאָפען

צוזאַמען מיט אַ פּראַצאָוניק, ביי אַנ'אָנשטענדיגע פאַמיליע. צו ערפאַהרען אין אַדמיניסטראַציע פון „לאָדזער טאָגעבלאַט" אונטער M. N.

S. WATNICKA צאָהן-אַרצט

נאַרוטאָוויטשאַ 19, טעל. 125-48

נעמט אָן פון 10—2 נאָכמ. און פון 7—8.30 אָוונט

טוד- און קאָרט-לאַגער

Sz. Maroko

לאָדז, נאָוואָמיעסקאַ № 2

פראָנט 1-טער שטאָק, טעל. 159-48.

עס פעהלט צום הערבסט און ווינטער סעזאָן אַ גרויסען אויסוואַהל פון די נייעסטע און בעסטע דאַמען- און הערען-שטאָפען

בעמ.: פאַר שניידער ספּעציעלער ראַבאַט

ביטשריפטען

אַקטען, ירושות, עצות

ערלעדיגט ביוראָ

זאַמען, פּאָמאַרסקאַ 19

טעל. 200-10

פּאַטענטען-אויסקויף

אויפ'ן יאָהר 1932

ביוראָ „אַרגוס" זאַכאָדניאַ 36 טעלעפ. 108-47

צו פּערזענליכע

אַ נייע לעבער-מאַשין

צו וועש פון דער פירמע זינגער צו אַ זעהר ביליגען פּרייז. צו ערפאַהרען ביי ה' ל. איזביצקי, אָגראָדאָווע 10.

פּאָראָניאַ WENEROLOGICZNA

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1

נאָר פאַר וו'נערישע הויט-קראַנקהייטען און מענערשוואַכע אָנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער, קאָנסילייומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערוועז-קראַנקהייטען.

קוואַרץ-לאַמפּ-עלעקטרישער הייל-קאַבינעט - קאָסמעטיק

מאָנטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונט

זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמ.

באַזונדערע וואַרטע-ציממער פאַר פרויען.

וויזיט 3 זלאָטעס

לאַנג-יעהריגער געריכטס-סעקרעטאַר

שרייבט און ערלעדיגט אַלערליי

ביטעס, אַנקלאַגעס און קלאַוזולעס

— ספּעציאַליסט אין מיליטער-ענינים —

שנעלער אויסקויף פון פּאַטענטען און רעגיסטראַציע-קאַרטען אויפ'ן יאָהר 1932.

ב. מאַז, פּעטריקאָווער 10

אויטאָגענישע שווייסונגען

מעטאַל-בעאַרבייטונגען און שלאָסער-אַרבייטען

פאַר טעקסטיל-פאַבריקען

J. Reder, Łódź

Konstantynowska 11/13,

(róg zachodniej)

(קאָנצעסיאָנירטער) גן-ילדים (פרעבעל-שולע)

Przedszkole

דער ערשטער ערציהערישער פרעבעל-אַנשטאַלט אין לאָדז, פון י. 1911 איז שוין געעפענט געוואָרען אין נייעם גימנאַזיום בנין

ZAWADZKA 43 tel. 151-79

קינדער (יינגעלעך און מיידעלעך) פון 4 יאָהר אָן ווערען אָנגענומען אין קאָנצעלאַריע פון גימנאַזיום, פון 10—2 און פון 5 אָבנט.

אינזש. א. רוסאַק

געשוואוירענער דאָלמעטשער ביים קרייז-געריכט אין לאָדז

נאַרוטאָוויטשאַ 47, טעל. 243-08

פיהרט אויס איבערזעצונגען פון אַלע אַרט אַקטען, דאָקומענטען און קאָרעספּאָנדענץ.

מה-1 לדצמבר מתקבלת חתימה על

„זרמים"

שבועון לספרות, לעניני החיים, למדע ולחנוך בהשתתפות טובי הסופרים בעולם כולו.

יצא לאור גליון א' משתתפים בו:

צ.ז. וויינברג, ד"ר י. ויגודסקי, ל. חזן, ד"ר י. טשרנא, צ. י—ה, ש. י. פּינלס, פּרופ' ד"ר יוסף קלויזנר, ישר. קלויזנר, דוצ. ד"ר י. שטיין, מ. ב. שניידר, שטוקהמר ועוד.

מחיר החתימה: לחדש 1.60, לרבע שנה 4.80, לחצי שנה 9.60, לשנה 19 זהובים.

הכתובת: „זרמים" ווילנא, סלאָוואַצקעגאָ 22-9.

למשלח כספים: פּ.ק.א. 82.717.

פערלאַג ה. בזשאָזאַ

עס איז ערשינען אַ נייע בוך

פון יואל מאַסטבוים

ציגיינער-פּלאַץ

אין בוך קומען אַריין אַ רייע נייע שאַפונגען, וואָס דער דיכטער האָט פאַר די לעצטע צייטען געשאַפען

Kultur-Liga, Leszna 42

פון דער סדרה

ס'איז ערשינען דאָס פינפטע ספר'ל „פון דער סדרה", וועלכעס נעמט אַרום די סדרות: שמות וארא, בא, בשלח, יתרו. די פריהערדיגע העפטען נעמען אַרום דאָס גאַנצע ספר בראשית. צו בעקומען אין די לאָדזער בוכהאַנדלונגען און ביים אַרויסגעבער פ. גליקסמאַן, לאָדז זאַוואַדזקאַ 16א.

שרייבען שעהן און שנעל

לערנט אויס דער בעריהמטער קאַליגראַף ל. בערמאַן אין 15 לעקציעס. אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען אַ יודישען בריף אין 15 טעג, אפילו דעם וואָס קען נאָרניט. די עלטער שפּילט קיין ראָלע ניט.

זאַוואַדזקאַ 19 ו' שט. פר

אַ זיידענע קאָמבינאַציע 11.50 זל.

ROBOTA RĘCZNA האַנד-אַרבייט

לויט די לעצטע מאָדע אויסגעפיהרט אויך נעמט מען אָן צו שטיקען און נייען זיידענע נאַכט-העמדער און ווע. וועש צו ביליגע פּרייזען. ביי בליוויס. זאַוואַדזקאַ 27, לינקס, 2 שטאָק

איך מאַהר ענדע די וואָך נאָך פּיערגאַשטש און נעהם אָן צו ערלעדיגען דאָרט פּראָטעסטירטע וועקסלען און אַנדערע ענינים.

זיך צו פערשטענדיגען דורכ'ן טעלעפאָן 108-47

אליכם אישים אקרא

קולי אל בני אדם

בצדק כל אמרי פי

ואין בהם נפתל ועקש

אויב איהר ווילט ערלעדיגען אייער אַנגעוועהטאָגטע ענינים זאָלסטו קומען

צו לויפען אין דעם ביוראָ

פּעטריקאָווער 17

2-טער הויף, פּאַרטער

דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52. טעל. 148-79

וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס. קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען איז משך פון 24 שעה. אַפּעלאַציעס, אַפּאָזיציעס, אַדוואָלאַניעס, רעקורסען וועגן פּעסער, וויזעס אין קאָמיסאַריאַט זשאַנדר. וועקסעל אינקאַסאָ אויף גאַנץ פּוילען אין גאַליציען ווערען פּינקטליך און געוויסענהאַפט ערלעדיגט צו די ביליגסטע פּרייזן. שותפות-אַקטען, סטאַטוטן, איבערזעצען, אינטערציזיעס. אַקטען דאַראָוויזנעס, אַלערליי ספּראָוועס ווערען אָנגענומען אַרורכצופיהרען, עווענטועל מיט אַנ'אַדוואָקאַט

ט. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17

צווייטער הויף (זאַכאָדניאַ 52) טעל. 148-79

נעהמט אָן אַ גאַנצען טאָג.

בעמ.: איך קויף אויך אַלטע פּאָליסען פון זעמטליכע אַסעקוראַנץ-געזעלשאַפטן.

צו פּערדינגען דיר, מ. וואָלפסאָן

אויף נאַרוטאָוויטשאַ 2

טעל. 128-83

לאָזט פאָרן לעזען דאָס

8-טוגג!

דאָס

לאָדזער טאָגעבלאַט

בעקומט מען טעגליך 6 אַ זייגער פר׳ אין אַלע באַהן-קיאָסקען

(„Ruch")

אַבאָנעמענטס-פּרייז: פאַר 1 חודש אין פּוילען 5 זלאָטעס, אין פראַנקרייך און בעלגיען—20 פראַנק, אין אַנדערע לענדער 1.25

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר אַ מילימעטער-שורה פאַר טעקסט 16 גר. פּרייסאָן 24 גר., אין טעקסט 40 גר. פּרייסאָן 60 גר., נאָכ'ן טעקסט 12 גר. פּרייסאָן 18 גר. פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100% טייערער. אויסער דער שטאָט מיט 50 פּראָצענט. פון די פּרייזן ווערט נישט אָראָפּגערעכנט קיין ראַבאַט.

Tłocznia. E. i M. Hamburskich. Łódź. Piotrkowska 16. Dzierżawca: M. B. Wein. Odpowiedzialny Red.-wydawca: L. [illegible]